

POPULYTICS

What would you do?

Resultaten van een inwonersraadpleging over schone energie in gemeente Eemnes

Datum: 21 december 2023

Versie: eindrapport

Dit onderzoek is uitgevoerd door Populytics, een startup van de TU Delft, in opdracht van de gemeente Eemnes.

Martijn de Vries

Aylin Munyasya

Shannon Spruit

Niek Mouter

Rosa Vroom

Contact: martijn@populytics.nl

populytics.nl

Samenvatting

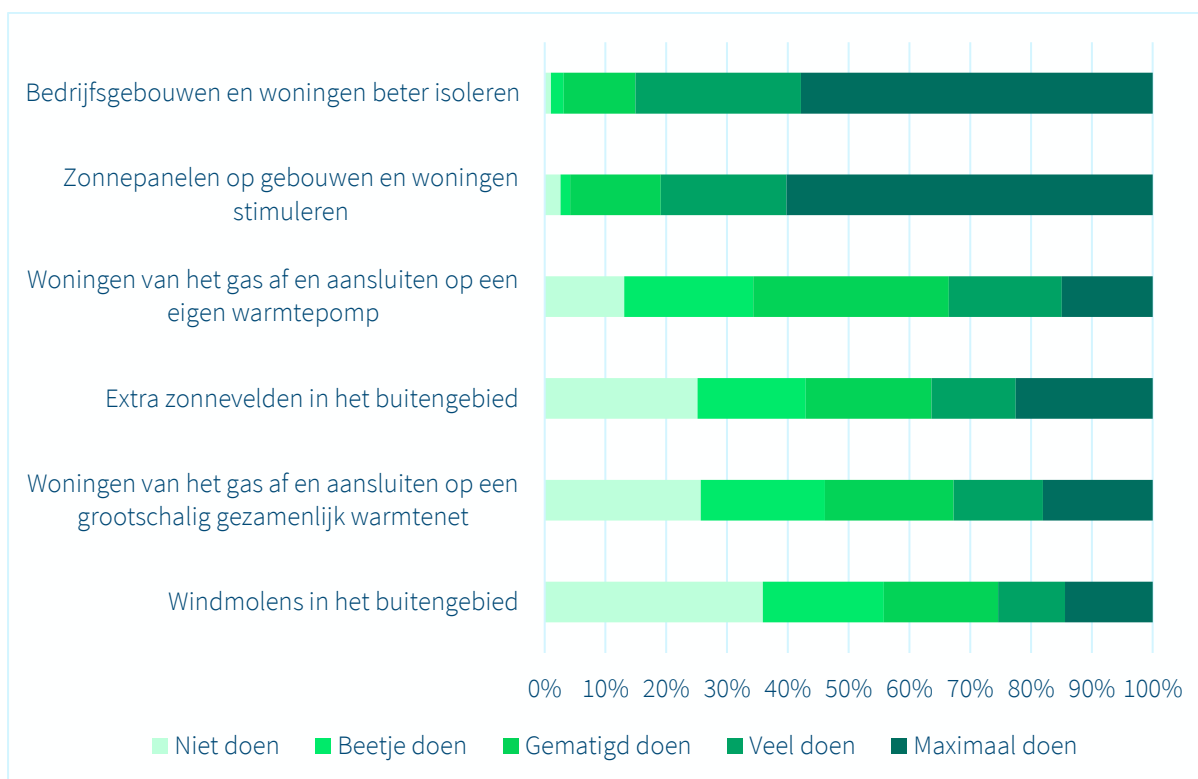
De gemeente Eemnes wil meer schone energie opwekken om klimaatverandering tegen te gaan. Daarom organiseert de gemeente een burgerraadpleging en een burgerforum. Het doel van dit participatietraject is het betrekken van de inwoners van de gemeente bij de belangrijke keuzes die in het kader van deze opgave gemaakt moeten worden. De uitkomst van dit participatietraject is een schriftelijk advies aan het college van B&W over de bijdrage van de gemeente Eemnes aan de energietransitie voor de regio. Dit rapport presenteert de uitkomsten van de burgerraadpleging. Deze uitkomsten zijn gebruikt door het burgerforum bij het opstellen van een advies aan het college van B&W.

Methode burgerraadpleging

De burgerraadpleging is uitgevoerd op basis van de Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) methode. De essentie van een PWE is dat burgers een advies kunnen geven over een keuzevraagstuk van de overheid. Burgers worden als het ware op de stoel van de overheid gezet. Omdat de drempel om te participeren relatief laag is – deelname aan een PWE kost gemiddeld zo'n 20 minuten en je kunt participeren waar en wanneer je maar wilt – faciliteert de methode participatie van een grote en diverse groep burgers. Het doel van de burgerraadpleging was dan ook om een grote groep inwoners Eemnes te betrekken.

De burgerraadpleging stond online van 15 juli tot en met 11 augustus. In deze periode hebben 411 Eemnessers advies gegeven. De raadpleging bestond uit twee onderdelen. Eerst gaven deelnemers advies over maatregelen waarop Eemnes kan inzetten om de doelstelling van 70% minder CO2 uitstoot in 2030 te halen (figuur A). Deelnemers moesten genoeg maatregelen kiezen om deze doelstelling te halen. Hierna gaven deelnemers advies over randvoorwaarden voor de opwek van grootschalige duurzame energie-opwek in de gemeente.

Figuur A: Verdeling van de keuzes over de energiemaatregelen

Eemnessers zijn eensgezind in hun advies om veel in te zetten op verduurzaming van gebouwen door isolatie en zonnepanelen op daken

Een ruime meerderheid vindt dat de gemeente veel tot maximaal moet inzetten op de maatregelen 'bedrijfsgebouwen en woningen beter isoleren' en 'zonnepanelen op gebouwen en woningen stimuleren'.

Bedrijfsgebouwen en woningen beter isoleren

Veel deelnemers vinden dat gebouwen en woningen eerst goed geïsoleerd moet worden voordat meer schone energie wordt opgewekt. Deelnemers kiezen deze maatregel vooral omdat ze het een effectieve maatregel vinden om broeikasgassen te verminderen. Verder zien deelnemers deze maatregel als weinig ingrijpend; ze waarderen dat deze maatregel weinig invloed op de landschap en het karakter van Eemnes heeft. Deelnemers die wel zorgen hebben over deze maatregel noemen vaak twijfel over de haalbaarheid en rol van de gemeente en denken verschillend over de mate waarin de gemeente huis en gebouweigenaren moet helpen bij het isoleren.

Zonnepanelen op gebouwen en woningen stimuleren

Veel deelnemers vinden dat zonnepanelen op gebouwen en woningen de voordeligste maatregel is om energie op te wekken omdat de er geen vraag is van ruimtebeslag en de last voor mens en natuur laag is. Verder vindt een grote groep deelnemers dat deze maatregel makkelijk te realiseren is. Deelnemers geven ook aan dat inwoners op de lange termijn zelf geld kunnen besparen door zonnepanelen op hun dak te plaatsen. Wel vinden deelnemers dat de gemeente ervoor moet zorgen dat het energienetwerk grote hoeveelheden aan zonne-energie aankan voordat er veel zonnepanelen bij komen. In samenhang hiermee geven sommige deelnemers aan dat er een mogelijkheid moet komen om energie op te slaan om zonnepanelen efficiënt te kunnen benutten. Ook stellen deelnemers vragen over de financiering en noemen subsidies van de gemeente als een mogelijkheid om huiseigenaren met een klein portemonnee te helpen.

Met maximaal geïsoleerde gebouwen en zo veel mogelijk zonnepanelen op daken kan de gemeente de doelstelling voor 2030 niet halen. Er bestaan verschillende perspectieven over welke aanvullende maatregelen nodig zijn.

Sommige Eemnessers willen een gezamenlijke aanpak voor de warmtetransitie, terwijl anderen meer eigen verantwoordelijkheid willen. Ook zijn er verschillende opvattingen en zorgen over de voor- en nadelen van individuele warmtepompen en een gezamenlijk warmtenet.

Voor beide maatregelen die gericht zijn op de warmtetransitie geldt dat de groep die er maximaal op inzet, ongeveer even groot is als de groep die er niet op inzet. Ongeveer 15% van de deelnemers zet maximaal in op elektrische warmtepompen en ook ongeveer 15% helemaal niet. De overige 70% zit daar tussenin. Over een grootschalig gezamenlijk warmtenet met ultradiepe aardwarmte zijn de meningen meer verdeeld. Hier zet ongeveer 20% maximaal op in en ongeveer 25% helemaal niet.

Voor beide maatregelen noemen deelnemers die er veel op inzetten vooral de mogelijke besparing van gas en CO₂ als motivatie voor hun keuze. Verder is het beperken van de energiekosten een belangrijke rede voor deelnemers om voor deze maatregelen te kiezen. Het is opvallend dat deelnemers van mening verschillen over welke optie voordeliger is. Sommige deelnemers hebben de voorkeur voor een collectief warmtenet omdat ze denken dat dit voordeliger is: "Is denk ik voordeliger om dit gezamenlijk als Eemnessers te doen! Dan ieder individueel". Andere deelnemers hebben de voorkeur voor een warmtepomp om dezelfde rede: "Er zijn ook negatieve verhalen over de kosten van een warmtenet. Daarom liever een eigen warmtepomp."

Er zijn een aantal punten waarop mensen die veel inzetten op warmtepompen verschillen van mensen die veel inzetten op een collectief warmtenet. Zo hebben beide groepen een andere kijk op wie er verantwoordelijk is voor verduurzaming. Deelnemers die veel inzetten op een gezamenlijk warmtenet vinden het belangrijk dat Eemnessers met elkaar de warmtetransitie realiseren. Dit blijkt bijvoorbeeld uit onderstaande quotes:

“Is denk ik voordeliger om dit gezamenlijk als Eemnessers te doen! Dan ieder individueel.”

“Hierbij voorziet de gemeente in een nutsvoorziening zoals het gas nu is. Veel beter dan iedereen een eigen warmtepomp.”

Deelnemers die veel inzetten op warmtepompen geven juist vaak aan dat inwoners zelf verantwoordelijk zijn voor het verduurzamen van hun woning. Zij willen hier zelf over gaan en niet dat beslissingen hierover hen worden opgelegd:

“Makkelijk te realiseren. Kan in meerdere jaren. Geen lastigste trajecten, bewoner gaat er zelf over.”

“Moet ook vrije keus zijn niet van bovenaf opgelegd.”

De grootste zorgen van deelnemers bij beide warmte maatregelen zijn de hoge kosten in verband met de implementatie en de haalbaarheid van deze maatregelen. Concreet gaan zorgen over de haalbaarheid om twee dingen: de huidige stand van de technologie en de toepassingsmogelijkheden op verschillende type huizen. Deelnemers noemen geregeld dat de technologie nog niet betrouwbaar genoeg is en er nog verder aan moet worden gewerkt voordat deze maatregelen realiseerbaar zou zijn. Veel deelnemers geven ook aan dat er veel oude huizen in Eemnes staan die niet voor een warmtepomp of een gezamenlijk warmtenet geschikt zijn. Zij twijfelen dus of deze maatregelen überhaupt grootschalig kan worden omgezet. Over het aansluiten van woningen aan een gezamenlijk warmtenet hebben sommige deelnemers specifiek nog de zorg dat dit een langdurig met veel uitloop kan worden. Ook de zorg dat de winst niet gelijk wordt verdeeld en dat alleen energiemaatschappijen ervan profiteren wordt soms genoemd.

Eemnessers die veel inzetten op windturbines en zonnevelden vinden het belangrijk dat de gemeente zo bijdraagt aan het tegengaan van klimaatverandering. Maar er is ook een groep die niet inzet op deze opties. Zij maken zich vooral zorgen over de invloed op de leefomgeving en het unieke karakter van Eemnes.

Tabel A laat zien dat 35% van de deelnemers veel tot maximaal inzet op extra zonnevelden en dat 25% veel tot maximaal inzet op windenergie. Deze deelnemers vinden vaak dat alles uit de kast moet worden gehaald om klimaatverandering tegen te gaan. Windturbines en zonnevelden zien zij als een efficiënte manier om veel schone energie op te wekken. Veel deelnemers die veel inzetten op deze opties zijn niet altijd enthousiast over windturbines en zonnevelden in hun eigen gemeente, maar zien het als een noodzakelijk kwaad. Het beperken van de negatieve gevolgen van windturbines of zonnevelden op de leefomgeving vinden zij daarom wel belangrijk. Deze deelnemers geven bijvoorbeeld aan dat het plaatsen van windturbines of zonnevelden acceptabel is als dit langs de snelweg A1 kan. De polder en het buitengebied willen mensen zo veel mogelijk vrijhouden. Ook zijn er deelnemers die zeggen dat ze liever zonnevelden dan windturbines willen omdat zonnevelden minder overlast veroorzaken.

De groep die helemaal niet inzet op windenergie (35%) is groter dan de groep die helemaal niet inzet op zonne-energie (25%). Deze deelnemers maken zich onder meer zorgen over geluidsoverlast, landschapsvervuiling, ruimtebeslag en effecten op biodiversiteit en de gezondheid van mensen. Deze zorgen zijn uitgebreider aan bod gekomen in het tweede deel van de PWE.

Randvoorwaarden voor windmolens en zonnevelden

Figuur B laat zien welke randvoorwaarden voor de bouw van windmolens en zonnevelden verschillende groepen deelnemers belangrijk vinden. De groepen zijn tot stand gekomen met een Latente Klasse Cluster Analyse (LKCA). Met de LKCA clusteren we deelnemers die voornamelijk dezelfde antwoorden geven in een PWE. De methode houdt ook rekening met welke demografische kenmerken verschil in keuzegedrag tussen deelnemers verklaren. We hebben alle relevante kenmerken meegenomen in de analyse (opleiding, leeftijd, gender, woonlocatie, mening over klimaatverandering, zorgen over klimaatverandering, mening over het doel

van de gemeente). Kenmerken die een significante invloed hebben op het keuzegedrag in deze PWE-keuzetaak zijn: leeftijd en zorgen over klimaatverandering. De overige kenmerken hebben geen significante invloed op het keuzegedrag van de deelnemers. Aan de hand van de LKCA kunnen we vier groepen deelnemers onderscheiden.

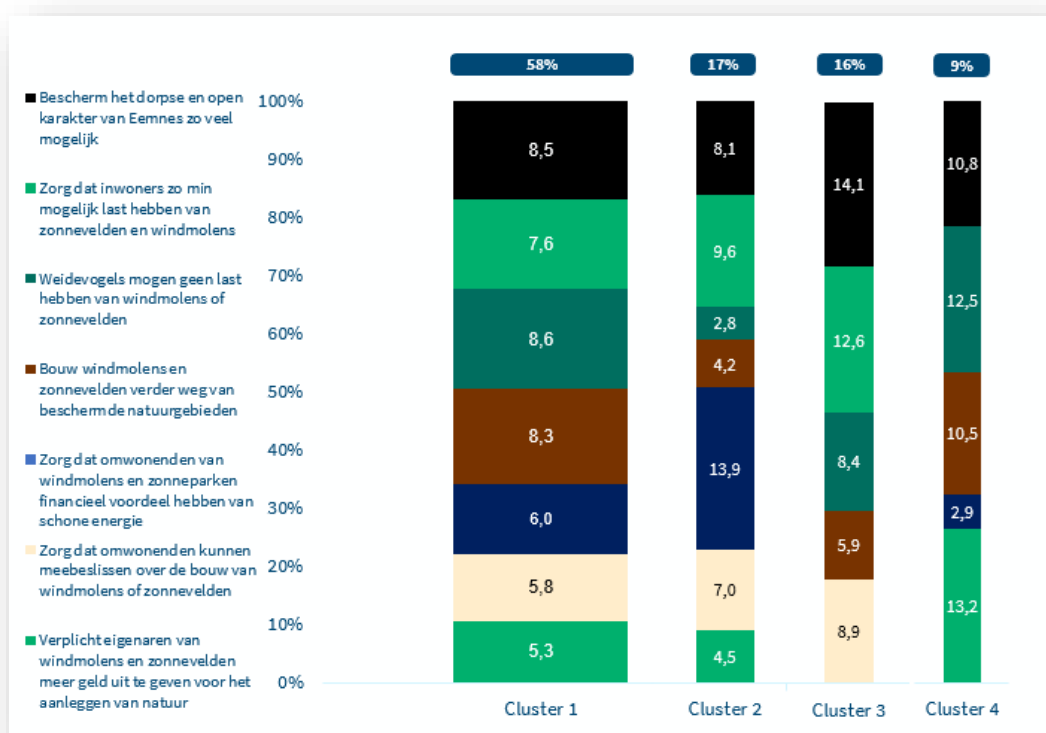
Groep 1 (58% van de deelnemers) vindt gemiddeld alle waarden belangrijk, maar het dorpse karakter en weidevogels beschermen net wat meer. De keuzes van deze groep komen overeen met het gemiddelde van de hele steekproef (zie figuur 3-2).

Groep 2 (17% van de deelnemers) vindt het belangrijk dat zodat inwoners zo min mogelijk overlast ervaren en kunnen meeprofiten van de opbrengsten van schone energie. Deze groep vindt het beschermen van natuurgebieden en weidevogels onbelangrijk. Hierin verschilt dit cluster van mening met de andere clusters.

Groep 3 (16% van de deelnemers) vindt het behouden van het karakter van Eemnes en het voorkomen van overlast zeer belangrijk. Deze groep hecht minder waarde aan het beschermen van natuur. Mensen in deze groep maken zich relatief minder zorgen over klimaatverandering.

Groep 4 (9%) vindt het beschermen van natuur en het karakter van Eemnes belangrijk en dat bewoners kunnen meepraten of meebeslissen onbelangrijk. Deze groep maakt zich relatief veel zorgen om klimaatverandering.

Figuur B: Uitkomsten van de Latente Klassen Cluster Analyse (LKCA) Als antwoordopties ontbreken bij een cluster dan geeft het cluster hier geen punten aan

Het beschermen het unieke karakter van Eemnes is de belangrijkste randvoorwaarde voor de bouw van windmolens en zonnevelden

Het behouden van het bijzondere karakter van Eemnes is voor veel Eemnessers de belangrijkste randvoorwaarde voor het bouwen van windmolens en zonnevelden. Uit de geschreven antwoorden blijkt dat het bij het karakter van Eemnes vooral over het open landschap van de polder gaat. Maar ook de rustige dorpse omgeving wordt genoemd:

“Op de Meentweg is de gemeente zeer kritisch op doorzichten over het open gebied. Dit is gezichtsbepalend voor de hele gemeente en moet behouden blijven.”

“Vooral de open polder is van belang en een parel van onze gemeente.”

“Het karakter van Eemnes is voor veel Eemnessers een belangrijk punt. Het behoud van dit karakter kan ervoor zorgen dat men coulanter is rondom de energiemaatregelen.”

“Bescherming kwaliteiten van Eemnes waarom mensen in Eemnes zijn gaan wonen.”

“Eemnes is een heel mooi landelijk dorp en dat wil ik graag zo houden. Zorgen dat het niet te vol wordt want er komen nu al zoveel woningen bij.”

Deelnemers zien de natuur in het algemeen en het weidevogelgebied in het bijzonder ook als onderdeel van het Eemnesser karakter

De natuur en het open en dorpse karakter van Eemnes gaan horen voor veel inwoners bij elkaar.

“Mee eens want de natuur is zo mooi en moet behouden worden en niet uit het Eemnesser beeld verdwijnen.”

Ook het beschermen van het weidevogelgebied vinden veel Eemnessers belangrijk. Deelnemers noemen vaak dat het vogelgebied uniek is, niet alleen voor Nederland, maar voor Europa:

“Een voor West-Europa uniek vogelgebied MOET alle aandacht krijgen die het verdient!”

“Het vogelreservaat in de noordpolder te veld is uniek en verdere achteruitgang van de landelijke weidevogelstand moet zoveel mogelijk voorkomen worden.”

“De eemnesser polder is een van de belangrijkste vogel gebieden in Europa.”

“Unieke karakter weidevogelgebied moet absoluut behouden blijven; verordening Provincie is zelfs nog aangescherpt. Afblijven dus.”

Zorg dat inwoners geen overlast ervaren

Veel inwoners vinden dat het tegengaan van overlast een grote rol moet spelen bij de eventuele bouw van windmolens en zonnenvelden. Een groot deel van de deelnemers vindt dat er helemaal geen overlast mag zijn van windmolens en zonnenvelden, of dat overlast zoveel mogelijk moet worden voorkomen.

“Deze maatregelen geven veel overlast: bepalen het uitzicht, werpen storende schaduwen en geluid waar je veel last van kan hebben. Daarnaast heeft dit waarde verlies bij huizen tot gevolg”

“Last is een ruim begrip, het voorkomen van last zal onhaalbaar zijn. Overlast moet wel worden voorkomen”

“Ja uiteraard. Mag nooit en te nimmer overlast aan bewoners geven.”

“Inwoners mogen nooit veel last hebben van gemeentelijke veranderingen dus daar moet goed over gepraat worden”

“Dit zal een uitdaging zijn maar hopelijk kan het gerealiseerd worden zonder dat de bewoners er last van hebben.”

Deelnemers denken ook dat het beperken van overlast bij inwoners een manier kan zijn om draagvlak te creëren voor het bouwen van windmolens en zonnevelden.

“Vermindering van overlast maakt het overgangproces gemakkelijker.”

“Om gezeur te voorkomen en draagvlak te krijgen”

Gelijke verdeling van lasten en lusten onder Eemnessers is een belangrijke waarde waarmee rekening moet worden gehouden bij het plaatsen van windmolens en zonnevelden

Deelnemers noemen vaak dat financiële voordelen van windmolens en zonnevelden eerlijk moeten worden verdeeld. Maar uit de motivaties blijkt dat deelnemers van mening verschillen over wat een eerlijke verdeling van de voordelen zou zijn. Er zijn deelnemers die benoemen dat in ieder geval niet alle opbrengsten naar grondeigenaren of projectontwikkelaars moeten gaan. Andere deelnemers vinden dat inwoners die nabij zonnevelden en windmolens wonen meer geld moeten krijgen omdat zij voor een grote deel de lasten dragen. Een derde groep wil juist graag dat alle Eemnessers gelijkmatig profiteren om subgroepen te voorkomen

“Niet alles in zak grondeigenaren of projectontwikkelaars”

“Waar de lasten zijn zullen ook de lusten vallen en niet bij investeerders die ergens anders wonen van de verkregen opbrengsten en subsidies.”

“Als je er meer last van hebt mag je ook meer profiteren”

“Zij wonen dichtbij het zonneveld of windmolenpark en ervaren de meeste ‘overlast’. Daarom mogen zij profiteren van voordelen.”

“Niet zozeer omwonenden maar gehele Eemnesser gemeenschap; geen doelgroepen daarbinnen benoemen en zeker de landeigenaren geen bevoordeling. Fouten uit recente verleden niet opnieuw maken.”

“We betalen er uiteindelijk allemaal voor, dus dan lijkt het mij ook niet meer dan normaal dat we er dan ook allemaal van mee kunnen profiteren.”

Ervaringen van deelnemers

Deelnemers zijn zeer positief over de raadpleging: 82% zegt dat de overheid deze methode vaker moet toepassen. Dit percentage is hoger dan bij andere raadplegingen die de laatste jaren zijn uitgevoerd. Het gemiddelde cijfer dat deelnemers aan de raadpleging gaven was een 7,1. Deelnemers vonden de raadpleging een fijne manier om mee te praten over energiebeleid. Ze vonden het prettig dat ze hun adviezen konden toelichten en nuanceren. Verschillende deelnemers gaven aan door het onderzoek meer begrip te hebben gekregen voor overheidsdilemma's rond energiebeleid.

1. Introductie

1.1. Achtergrond

De gemeente Eemnes organiseert in de periode van juli t/m november 2023 een burgerraadpleging en burgerforum over de energietransitie. Het doel van dit participatietraject is het betrekken en mobiliseren van de inwoners van de gemeente bij de belangrijke keuzes die in het kader van deze opgave gemaakt moeten worden. De uitkomst van dit participatietraject is een schriftelijk advies aan het college van B&W over de bijdrage van de gemeente Eemnes aan het realiseren van de energietransitie voor de regio.

Dit rapport presenteert de uitkomsten van de burgerraadpleging. Deze uitkomsten zijn gebruikt door het burgerforum bij het opstellen van een advies aan het college van B&W. De raadpleging wordt uitgevoerd op basis van de Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) methode en heeft de volgende doelen:

- Een zo breed en divers mogelijke groep inwoners van Eemnes heeft input geleverd in de besluitvorming over de uitwerking voor de gemeente Eemnes ter realisatie van energietransitie opgave.
- Voor alle inwoners van de gemeente is zichtbaar en herkenbaar welke afwegingen en keuzen er gemaakt zijn of gemaakt moeten gaan worden en welke overwegingen daarbij spelen.
- Binnen de bredere groep deelnemers is er een groep mensen ontstaan met kennis van zaken die door de gemeente ingezet kunnen worden in vervolgetrajecten en -projecten

1.2. Waarom een PWE-raadpleging?

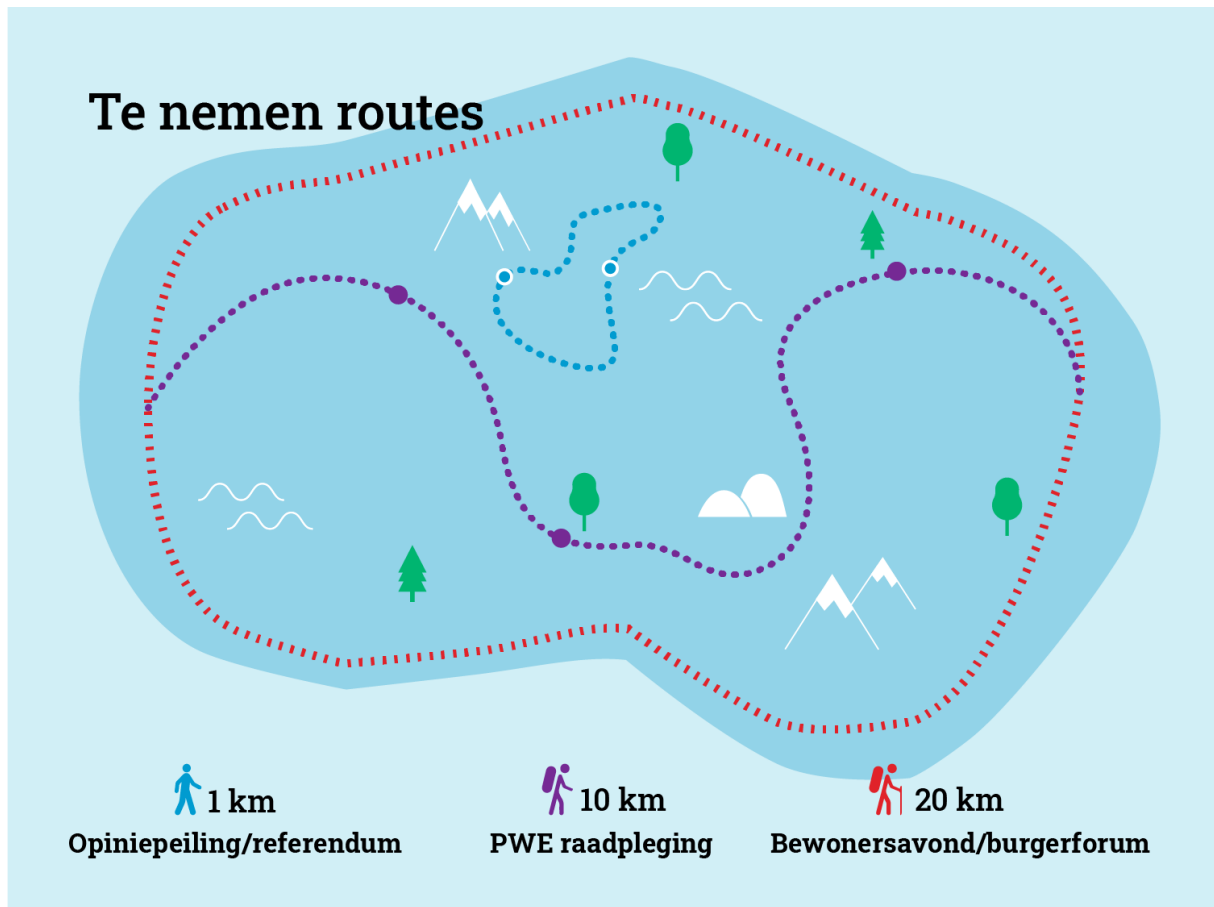
Populytics gebruikt de PWE-methode om burgerparticipatie te faciliteren. Wij hebben deze methode recent ingezet in RES Regio Foodvalley, in Gemeente Súdwest-Fryslân en samen met onderzoekers van de TU Delft bij de Nationale klimaatraadpleging. U kunt deze voorbeeldprojecten vinden op onze website.

De essentie van een PWE is dat burgers een advies kunnen geven over een keuzevraagstuk van de overheid. Burgers worden als het ware op de stoel van de overheid gezet. Het keuzevraagstuk van een overheid wordt nagebootst in een online omgeving. Burgers worden zich bewust van het dilemma waar de overheid voor staat. Ze krijgen een overzicht van de voor- en nadelen van de opties waartussen de overheid kan kiezen en de beperkingen die er zijn (bijvoorbeeld: 'er is beperkt publiek budget'). Vervolgens wordt er aan de deelnemende burgers gevraagd wat zij hun overheid zouden adviseren. Ten slotte lichten burgers hun keuzes toe, wat een scherp beeld oplevert van hun waarden, zorgen en de kansen die zij zien. Omdat de drempel om te participeren relatief laag is – deelname aan een PWE kost gemiddeld zo'n 20 minuten en je kunt participeren waar en wanneer je maar wilt – faciliteert de methode participatie van een grote en diverse groep burgers. PWE is een vorm van burgerparticipatie die het midden houdt tussen simplistische methoden als een referendum of een opiniepeiling aan de ene kant en intensieve participatievormen zoals een burgerforum of een bewonersavond aan de andere kant. Burgers kunnen in een PWE laagdrempelig, maar toch inhoudelijk participeren.

Een belangrijke reden waarom PWE-raadplegingen regelmatig worden toegepast in Nederland en in het buitenland, is dat een grote groep burgers behoefte heeft aan deze vorm van participatie. Je kan het vergelijken met de keuze die je hebt tussen verschillende wandelroutes in een natuurgebied. Sommige wandelaars willen een kort rondje lopen om snel de highlights mee te pikken, maar er zijn ook diehards die graag de langste route lopen om alle details van het wandelgebied te ervaren. Daarnaast is er een derde groep die het liefst de tussenroute neemt. Deze mensen willen graag de belangrijkste facetten van het wandelgebied ervaren, maar ze nemen niet de langste route omdat ze op hun vakantie ook nog allerlei andere dingen willen doen. Met burgerparticipatie is het net zo. Sommige burgers willen graag meedoen aan een referendum of een opiniepeiling waarin een complex vraagstuk wordt platgeslagen in een "Ja/Nee keuze" en ze binnen een minuut klaar zijn. Ook zijn er burgers die graag dagen achter elkaar met elkaar en met ambtenaren en experts in gesprek willen gaan. Maar er is ook een grote middengroep die graag op een genuanceerde manier zijn voorkeur wil

uiten op basis van een totaalplaatje van keuzeopties en effecten. PWE voorziet in de participatiebehoefte van de middengroep.

Figuur 1.1: PWE sluit aan bij de participatiebehoefte van de middengroep

2. Methodologie

In deze sectie geven wij informatie over het opzetten van de PWE, de data-verzameling, de kenmerken van de deelnemers en de analysemethoden die wij gebruiken.

2.1. Het opzetten van de PWE

Een Participatieve Waarde Evaluatie bestaat in feite uit vier elementen: 1) het vaststellen van een vraagstelling(en) die onderwerp zijn van de PWE; 2) een aantal opties waar de deelnemer tussen kan kiezen; 3) informatie over deze opties (beschrijving, positieve effecten en negatieve effecten); en 4) een beperking die ervoor zorgt dat deelnemers niet alle opties kunnen kiezen. Hieronder leggen we uit welke keuzes wij hebben gemaakt in deze vier stappen.

De vraagstelling bepalen

Om de vraagstelling van de PWE-raadpleging te bepalen hebben we focusgroepen georganiseerd met raadsleden en met stakeholders. Deze bespreken we hieronder apart.

Focusgroep met raadsleden

Op dinsdagavond 30 mei vond de eerste focusgroep met raadsleden plaats. In deze focusgroep zijn de doelen en randvoorwaarden van het participatietraject besproken. Specifiek was het doel om politieke/bestuurlijke blokkades voor dit traject te verkennen, om te voorkomen dat we in de raadpleging onrealistische of irrelevante beleidskeuzes voorleggen.

De uitkomst van deze focusgroep was dat er geen onderwerpen waren die niet aan bod mogen komen. Verder is vastgesteld dat er veel thema's zijn waarover de raad graag meningen, ideeën en zorgen van inwoners ophaalt. Het hoofddoel van het participatietraject is immers een zo breed mogelijke uitvraag te doen aan inwoners over wat zij vinden dat de gemeente Eemnes moet doen in de energietransitie. Hieronder geven we een overzicht van de belangrijkste onderwerpen:

- In hoeverre zette we in op duurzame energie opties zoals:
 - Energiebesparing en isolatie
 - Warmte in verschillende vormen: aardgasvrij, (collectief) warmtenet met aardgas of aquathermie, individuele warmteoplossingen, biogas
 - Grootschalige energieopwekking met wind en/of zon (op land)
 - Meer zon-op-dak
- De snelheid van de energietransitie: bijvoorbeeld wanneer van het aardgas af?
- Rol van de overheid (b.v. in collectief en in hoeverre zijn inwoner zelf aan zet of in de leiding?)
- Alleen al Eemnes of regionaal initiatieven?
- Kosten vs. baten: Hoe als Eemnes meedelen?
- Onderwerpen vanuit omgevingsvisie

Focusgroep met stakeholders uit Eemnes

Op dinsdagavond 6 juni vond de tweede focusgroep met 8 inwoners uit Eemnes plaats. Deze inwoners vertegenwoordigde verschillende maatschappelijke organisaties en gemeenschappen uit Eemnes, waaronder de woonadvies commissie, een energie coöperatie, een seniorenclub, sportvereniging, boerenorganisatie en

natuurorganisatie. Het hoofddoel van deze focusgroep was om inwoners te betrekken bij de afbakening van de PWE-raadpleging en input op te halen over wat er het meeste speelt onder inwoners in het kader van de energietransitie.

Niet alle thema's waarover de gemeente input wil ophalen van inwoners kunnen worden voorgelegd in een PWE-raadpleging van 20 minuten. Dan wordt de PWE te lang. Daarom willen we in de PWE vraagstukken voorleggen die het meest leven onder een brede groep inwoners en waarvoor meningen van een brede groep inwoners meeste handelingsperspectief opleveren. Overige vraagstukken kunnen worden uitgediept in het burgerforum.

De focusgroep met stakeholders leverde veel input op over zorgen en vragen die er in Eemnes spelen in het kader van de energietransitie. Deze zorgen en vragen zijn onder te verdelen in vier hoofdthema's.

1) Participatie in Eemnes

- Communicatie met bewoners vooraf, tijdens en na het traject is belangrijk. Bewoners hebben een mening over wat de overheid moet doen dus is het belangrijk om ze mee te nemen in keuzes. Verder werd gedurende de avond regelmatig aangekaart dat het belangrijk is dat er duidelijk wordt gecommuniceerd over wat er wel en niet kan en wat de voor- en nadelen van verschillende beleidskeuzes zijn. De raadpleging moet volgens de stakeholders ook bijdragen aan bewustwording over de energietransitie.
- Bewoners kunnen ook zelf dingen doen voor de energietransitie, maar hebben hierbij wel hulp nodig. Vragen en zorgen die onder inwoners spelen gaan bijvoorbeeld over:
 - Hoe snel moeten we van het gas af? En moeten alle wijken van het gas af of kunnen er andere duurzame oplossingen worden gevonden voor woningen die lastig te isoleren zijn.
 - Wat te doen met specifieke uitdagingen, zoals mensen die in een monument wonen?
 - Hoe ondersteunen we inwoners bij het duurzaam maken van hun eigen huis? Bijvoorbeeld met financiën: veel mensen die willen maar die geholpen kunnen worden met goede lening.

2) Behoud van een prettige leef- en woonomgeving

Een ander onderwerp waarover inwoners willen meepraten is welke voorwaarden er gesteld worden aan duurzame energieprojecten in de gemeente. Dit speelt in het bijzonder met betrekking tot windenergie. Over warmte-energie werden er minder zorgen over het behoud van een prettige leef- en woonomgeving genoemd. Met betrekking tot het thema woon- en leefomgeving werd in de focusgroep ook een aantal keer benoemd dat inwoners niet alleen willen meedenken over randvoorwaarden, maar ook over de toekomst van Eemnes. Welke wensen hebben inwoners over hoe een duurzaam Eemnes er in de toekomst uit ziet? "Als we aan verduurzaming beginnen, wat verwachten we daar dan van?"

3) Duurzame energiemix

In de focusgroep is ook stilgestaan bij op welke vormen van schone energie er moet worden ingezet in Eemnes. Hierover bestonden verschillende opvattingen. Deelnemers benoemden vooral randvoorwaarden waar rekening mee moet worden gehouden wanneer er keuzes moeten worden gemaakt over de inzet op verschillende schone energiebronnen.

Stakeholders vonden het belangrijk dat er werd ingezet op verschillende bronnen. Zo kunnen bijvoorbeeld fluctuaties in wind- en zonne-energie opwek worden opgevangen. Of hoeven niet alle (ongeschikte) woningen van het gas af en over te stappen naar aardwarmte.

4) Rol van de gemeente

Het laatste thema waarbij is stilgestaan is welke rol de gemeente Eemnes zou moeten aannemen in de energietransitie. Dit onderwerp kwam terug bij gesprekken over de drie andere onderwerpen en lijkt een integraal deel van beleidskeuzes die met betrekking tot deze thema's spelen.

- In het kader van thema 1 (participatie) vonden deelnemers het belangrijk dat bestuurlijke context en dilemma's helder worden uitgelegd en gecommuniceerd.
- Bij thema 2 (randvoorwaarden over meer duurzame energie opwek) kan het ook over de rol van de gemeente gaan. Bijvoorbeeld: samenwerken (energie coöperaties) steunen, particulieren (vraag) stimuleren om te verduurzamen, of burgers steunen met advies en kennis.
- Bij thema 3 (duurzame energiemix) vonden deelnemers het belangrijk dat er ook wordt gekeken naar hoe dit samen met andere gemeenten kan worden aangepakt. Dat geldt niet alleen voor energieopgaven maar ook voor andere ruimtelijke opgaven. Als Eemnes bijvoorbeeld inzet op bescherming van Weidevogelgebied, dan kan een andere gemeente inzetten op meer energie.

Op basis van het doel van dit participatietraject en de input uit beide focusgroepen kiezen we voor een ontwerp waarin twee vragen centraal staan

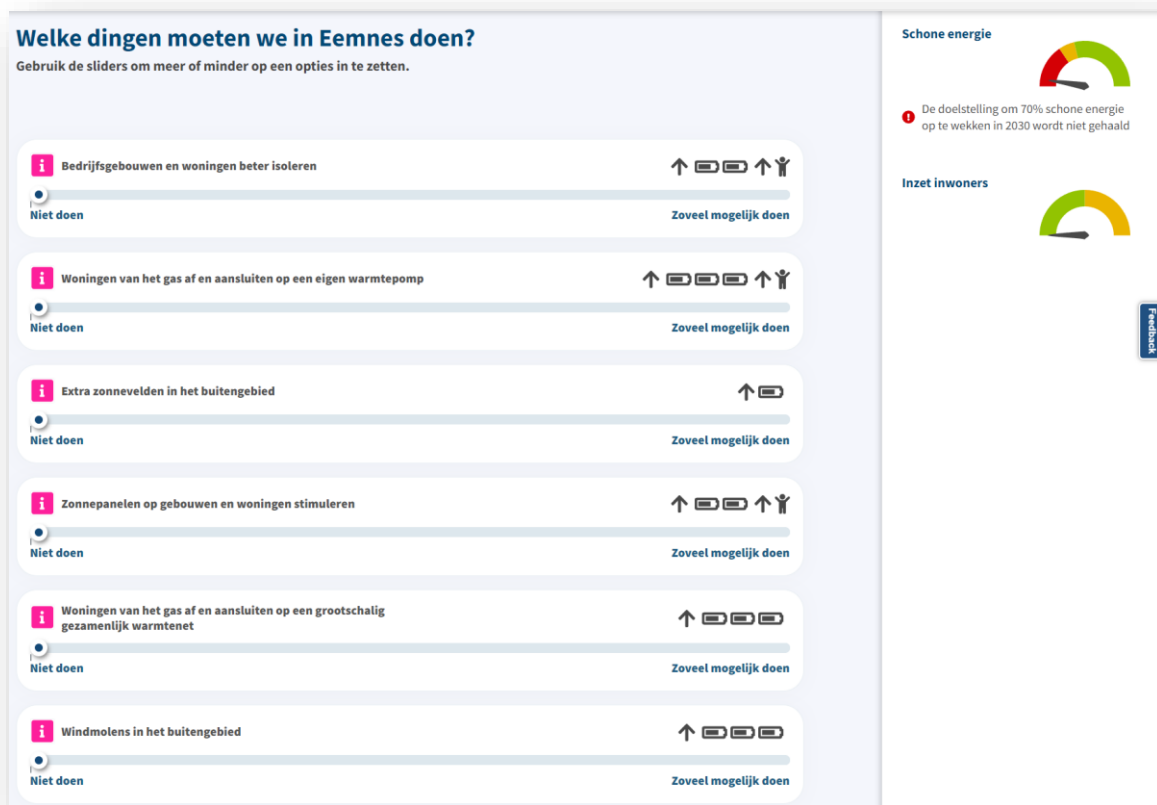
Het doel van deze PWE-raadpleging is om een brede groep inwoners van Eemnes mee te laten denken over de energietransitie in de gemeente. De inzichten van deze raadpleging voeden vervolgens het burgerforum, dat een advies zal geven aan het college van B&W over twee onderwerpen: de windopgave (in oktober) en de energietransitie in de breedte (in november). We ontwerpen daarom voor beide onderwerpen een aparte keuzetaak. Op deze manier kunnen de inzichten die de PWE-raadpleging oplevert beide adviezen van het burgerforum voeden.

Keuzetaak 1: Welke dingen moeten we in Eemnes doen voor de energietransitie?

Met de eerste PWE-keuzetaak halen we meningen, ideeën en zorgen van inwoners op met betrekking tot verschillende keuzes om de energietransitie te realiseren en de doelstelling van 2030 te halen: 70% van de gebruikte energie binnen de gemeente schoon opwekken. Samen met beleidsmedewerkers van de gemeente hebben we 6 mogelijke keuze-opties in kaart gebracht (zie figuur 2.1).

Tijdens het uitwerken van deze opties werd duidelijk dat niet alleen de gemeente maar ook bedrijven en inwoners een rol hebben bij het realiseren van deze opties. Daarom beschrijven we achter de informatieknoop niet alleen wat de gemeente kan doen om een optie te stimuleren, maar ook welke inzet er van inwoners nodig is. Dit voegen we toe als een van de twee effecten in de keuzetaak (zie tabel 2.1).

Figuur 2.1: Keuzetaak over maatregelen om de doelstelling van 70% minder CO2 uitstoot in 2030 te realiseren.

Effect 1: 'Inzet inwoners'. Voor de opties 'bedrijfsgebouwen en woningen beter isoleren', 'woningen van het gas af en aansluiten op een eigen warmtepomp' en 'zonnepanelen op gebouwen en woningen' is veel inzet nodig van inwoners. Om dit duidelijk te maken hebben we het effect 'inzet van inwoners' toegevoegd. Als deelnemers veel inzetten op twee van de drie boven genoemde opties (of op alle drie een beetje) krijgen ze de melding 'Voor je keuzes moeten inwoners van Eemnes tijd en geld investeren'.

Effect 2: 'Schone energie'. Laat zien hoeveel een optie bijdraagt aan de doelstelling om in 2030 70% van het energiegebruik in Eemnes schoon op te wekken. De bijdrage die iedere optie maximaal kan leveren aan deze doelstelling hebben we in overleg met de gemeente en met brondocumenten zoals de klimaatmonitor bepaald. In de startsituatie wordt 51 TJ van de totale energievraag (423 TJ) schoon opgewekt door het bestaande zonnepanelen en duurzame warmte. In de PWE tonen we niet de exacte berekeningen uit tabel X omdat er onzekerheid bestaat over de effecten en we geen valste zekerheid willen geven. De inschatting gebruiken we enkel om de orde grootte van het potentiële effect op het halen van de doelstelling op te nemen in de keuzetaak. Dat hebben we als volgt gedaan:

- Beetje energie: 1 batterij iconon voor opties met een maximale bijdrage van 50-100 TJ
- Veel energie: 2 batterij iconen voor opties met een maximale bijdrage van 100-150 TJ
- Heel veel energie: 3 batterij iconen voor opties met een maximale bijdrage van 150-200 TJ

Tabel 2.1: Effecteninschatting voor de keuze-opties.

Keuze-optie	Maximale bijdrage schone energie	Benodigde inzet inwoners
Bedrijfsgebouwen en woningen beter isoleren	Potentieel 110 TJ	Veel
Woningen van het gas af en aansluiten op een eigen warmtepomp	Potentieel 50% van huidig aardgasgebruik = 165 TJ	Veel
Woningen van het gas af en aansluiten op een grootschalig gezamenlijk warmtenet met ultradiepe geothermie	Potentieel 50% van huidig aardgasgebruik = 165 TJ	Weinig/geen
Extra zonnenvelden in het buitengebied	Potentieel 60 TJ = 3x zoveel als huidige veld	Weinig/geen
Windmolens in het buitengebied	Potentieel 174,2 TJ	Weinig/geen
Zonnepanelen op gebouwen en woningen	Potentieel 115,6 TJ	Veel

Welke inzichten halen we uit deze keuzetaak?

Met deze keuzetaak halen we breed inzichten op over welke keuzes er volgens Eemnessers moeten worden gemaakt om 70% van het energiegebruik schoon op te wekken. In hoeverre moet er worden ingezet op wind- en zonne-energie? In hoeverre op schone warmtebronnen? En dan juist op individuele of collectieve warmte? Ook leren we hoeveel en welke deelnemers net genoeg inzetten om de doelstelling van 2030 te halen of juist adviseren om meer te doen om de doelstelling van 100% schone opwek in 2050 te realiseren. Doordat deelnemers hun keuzes motiveren leren we ook welke meningen, ideeën en zorgen inwoners hebben over de verschillende keuzes. Deze inzichten gebruiken we als voeding voor de discussies van het burgerforum, bijvoorbeeld om tot een advies te komen over de wat volgens inwoners de rol van de gemeente is in de energietransitie.

Keuzetaak 2: Waar moet de gemeente rekening mee houden bij besluiten over zonnenvelden en windmolens?

Met de tweede PWE-keuzetaak halen we meningen, ideeën en zorgen van inwoners op met betrekking tot grootschalige energie-opwek (wind en zon) in Eemnes. Bestuurlijk gezien is dit een belangrijk en urgent onderwerp. Uit de focusgroep met stakeholders bleek bovendien dat dit onderwerp ook leeft onder inwoners. Inwoners maken zich zorgen over de ruimtelijke gevolgen van windmolens, maar ook van zonnenvelden. Verder weten we uit onderzoek en eerdere raadplegingen dat er rondom grootschalige energie-opwekprojecten ook altijd rechtvaardigheidsoverwegingen spelen onder inwoners, onder andere over hoe inwoners betrokken worden bij beslissingen en over de verdeling van lusten en lasten.

In deze keuzetaak geven inwoners advies over welke (bovenwettelijke) eisen de gemeente moet stellen aan de bouw van windmolens en zonnenvelden (zie figuur 2.2).

Figuur 2.2: Keuzetaak over randvoorwaarden voor grootschalige duurzame energie-opwek

The screenshot shows a survey interface with the title "Welke eisen moet de gemeente stellen aan de bouw van windmolens en zonnevelden?". Below the title is a sub-instruction: "Gebruik de + en - knoppen om punten aan eisen te geven." There are six criteria, each in a white box with a pink information icon and a score of 0:

- Verplicht eigenaren van windmolens en zonnevelden meer geld uit te geven voor het aanleggen van natuur
- Bouw windmolens en zonnevelden verder weg van beschermde natuurgebieden
- Weidevogels mogen geen last hebben van windmolens of zonnevelden
- Bescherm het dorps- en open karakter van Eemnes zo veel mogelijk
- Zorg dat omwonenden van windmolens en zonneparken financieel voordeel hebben van schone energie
- Zorg dat omwonenden kunnen meebeslissen over de bouw van windmolens of zonnevelden

In the top right corner, there is a dashed circle containing the text "0/50".

Welke inzichten halen we uit deze keuzetaak?

Met deze keuzetaak halen we breed inzicht op over welke waarden belangrijk zijn voor inwoners met betrekking tot besluiten over grootschalige energie opwek. Moet de gemeente bijvoorbeeld meer inzetten op beschermen van natuur in Eemnes? Of op het voorkomen van hinder voor omwonenden? Doordat deelnemers hun keuzes motiveren leren we ook welke meningen, ideeën en zorgen inwoners hebben over de verschillende keuzes. Deze inzichten gebruiken we als voeding voor de discussies van het burgerforum, bijvoorbeeld om tot een advies te komen over de verdeling van lusten en lasten van zonne- en/of windenergie in de gemeente.

2.2. Dataverzameling

De dataverzameling voor de PWE-raadpleging vond plaats in de periode van 15 juli tot en met 11 augustus. Deelnemers zijn geworven door berichten over de PWE te verspreiden via kanalen van de gemeente en een brieven campagne. Dit heeft een steekproef opgeleverd van 411 deelnemers. In deze sectie rapporteren we de sociaal-demografische kenmerken van de deelnemers.

Socio-demografische kenmerken van de deelnemers

Tabel 2-1 laat de sociaal-demografische kenmerken van de deelnemers zien. Mannen zijn enigszins oververtegenwoordigd (65% van de deelnemers), maar mannen en vrouwen maken geen significant verschillende keuzes (zie hoofdstuk 3). Verder zijn jongeren en praktisch opgeleiden ondervertegenwoordigd in de steekproef. Ongeveer 11% van de deelnemers is jonger dan 35 jaar en meer dan de helft van de deelnemers is 55 jaar en ouder. Bovendien heeft ongeveer 40% een hbo of wo opleiding afgerond, vergeleken met slechts 4% met als opleidingsniveau basisonderwijs, vmbo, mbo 1 of havo/vwo-onderbouw. Deelnemers van verschillende opleidingsniveau hebben op sommige vlakken significant verschillende voorkeuren, terwijl we voor deelnemers met verschillende opleidingsniveau geen significante verschillen vinden (zie hoofdstuk 3).

Tabel 2-2 laat de woonlocatie van de deelnemers zien. Het merendeel van de deelnemers komt uit Eemnes-Dorp, de Noordbuurt en de Zuidbuurt.

Tabel 2-1: Demografische kenmerken van de deelnemers

Kenmerken	Aantal deelnemers	Percentage	Populatie Eemnes*
Man	263	65%	49%
Vrouw	141	35%	51%
Jonger dan 35	47	11%	26%
35-44 jaar	51	12%	12%
45-54 jaar	75	18%	18%
55-64 jaar	100	24%	18%*
65+ jaar	137	33%	26%
Basisonderwijs, vmbo, mbo 1, havo/vwo-onderbouw	16	4%	23%
Havo/vwo-bovenbouw, mbo 2-4	102	26%	44%
Hbo, wo	275	40%	33%

*Bron Allecijfers.nl (2022). De leeftijdscategorieën in deze dataset komen niet volledig overeen met de in dit rapport gehanteerde categorieën. De daadwerkelijke cijfers over de populatie kunnen enigszins afwijken.

Tabel 2-2: Woonlocatie van de deelnemers

Woonlocatie	Aantal deelnemers	Percentage deelnemers
Eemmeer-Eemnes	1	0%
Eemnes-Dorp	45	11%
Eempolder	5	1%
Goyergracht	11	3%
Heidehoek	3	1%
Noordbuurt	154	37%
Polder te Veen	3	1%
Wakkerendijk-Meentweg	34	8%
Zuidbuurt	148	36%
Ergens anders	7	2%

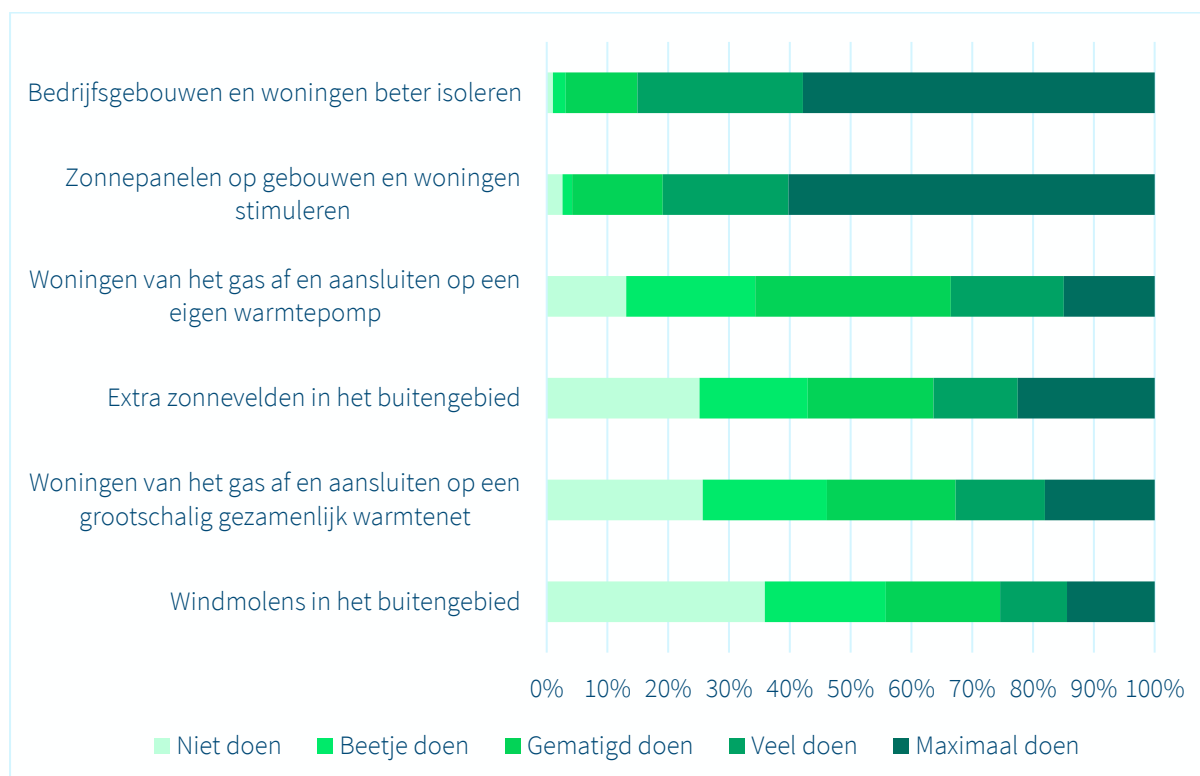
3. Resultaten

In dit hoofdstuk beschrijven we de kwantitatieve resultaten van de keuzetaken. De kwalitatieve resultaten bespreken we in hoofdstuk 4.

3.1. Keuzetaak 1: Welke dingen moeten we in Eemnes doen voor de energietransitie?

Figuur 3.1 laat zien hoeveel deelnemers aan de raadpleging inzetten op de maatregelen die Eemnes kan nemen om de doelstelling van 70% minder CO2 uitstoot in 2030 te halen. Een ruime meerderheid vindt dat de gemeente veel tot maximaal moet inzetten op de maatregelen ‘bedrijfsgebouwen en woningen beter isoleren’ en ‘zonnepanelen op gebouwen en woningen stimuleren’. Ongeveer een derde van de deelnemers vindt dat de gemeente veel tot maximaal moet inzetten op de maatregelen ‘woningen van het gas af en aansluiten op een eigen warmtepomp’, ‘extra zonnepanelen in het buitengebied’ en ‘woningen van het gas af en aansluiten op een grootschalig gezamenlijk warmtenet’. Voor de maatregel ‘windmolens in het buitengebied’ ligt dit percentage lager en vindt ongeveer 25% dat de gemeente hier veel tot maximaal op moet inzetten, terwijl bijna 40% van de deelnemers vindt dat de gemeente hier niet op moet inzetten. De overige 35% vindt dat de gemeente een beetje of gematigd moet inzetten op windenergie.

Figuur 3.1 Verdeling van de keuzes over de energiemaatregelen in Eemnes om 70% minder CO2-uitstoot te realiseren

Voor beide maatregelen die gericht zijn op de warmtetransitie geldt dat de groep die er maximaal op inzet, ongeveer even groot is als de groep die er niet op inzet. Ongeveer 15% van de deelnemers zet maximaal op elektrische warmtepompen en ook ongeveer 15% helemaal niet. De overige 70% zit daar tussenin. Over een

grootschalig gezamenlijk warmtenet met ultradiepe aardwarmte zijn de meningen meer verdeeld. Hier zet ongeveer 20% maximaal op in en ongeveer 25% helemaal niet.

Wat betreft de maatregelen voor grootschalige energie-opwek zien we dat 35% van de deelnemers veel tot maximaal inzet op extra zonnevelden en dat 25% veel tot maximaal inzet op windenergie. Verder is de groep die helemaal niet inzet op windenergie (35%) is groter dan de groep die helemaal niet inzet op zonne-energie (25%). Deze deelnemers maken zich onder meer zorgen over geluidsoverlast, landschapsvervuiling, ruimtebeslag en effecten op biodiversiteit en de gezondheid van mensen. Deze zorgen zijn uitgebreider aan bod gekomen in het tweede deel van de PWE.

We hebben met een Latente Klasse Cluster Analyse (zie sectie 3.2) onderzocht of inwoners met verschillende achtergrondkenmerken andere keuzes maken over de hierboven besproken energiemaatregelen. In deze keuzetaak waren er echter nauwelijks significante verschillen in het keuzegedrag van deelnemers te herkennen op basis van de opgenomen achtergrondkenmerken.¹ Met andere woorden: voorkeuren voor energiemaatregelen worden niet verklaart door verschillen in de bestudeerde persoonskenmerken. In de tweede keuzetaak vinden we wel een aantal significante verschillen.

3.2. Keuzetaak 2: Waar moet de gemeente rekening mee houden bij besluiten over zonnevelden en windmolens?

In deze keuzetaak moesten deelnemers 50 punten over 7 randvoorwaarden verdelen. Hoe meer punten deelnemers aan een optie geven, hoe meer zij vinden dat de gemeente hier rekening mee moet houden.

Wat opvalt is dat er gemiddeld genomen geen voorwaarden zijn die van geen of maar weinig belang zijn in Eemnes (zie figuur 3.2). Zelfs de optie die het laagst scoort, het 'verplichten van eigenaren om meer geld uit te geven aan de natuur', werd gemiddeld nog steeds rond 5 punten toegekend. Dit betekent dat Eemnessers gemiddeld alle randvoorwaarden in enige mate belangrijk vinden, hoewel in verschillende mate. Als inwoners alle randvoorwaarden even belangrijk hadden gevonden, hadden ze allemaal een score van 7,1 punten gekregen.

Zoals figuur 3.2 laat zien hechten inwoners het meeste waarde aan de optie 'bescherm het dorpse en open karakter van Eemnes zo veel mogelijk'. De gemiddelde deelnemer geeft bijna 20% van de punten aan deze optie. De opties 'zorg dat inwoners zo min mogelijk last hebben van zonnevelden en windmolens' en 'weidevogels mogen geen last hebben van windmolens en zonnevelden' krijgen beide gemiddeld iets meer dan 8 punten.

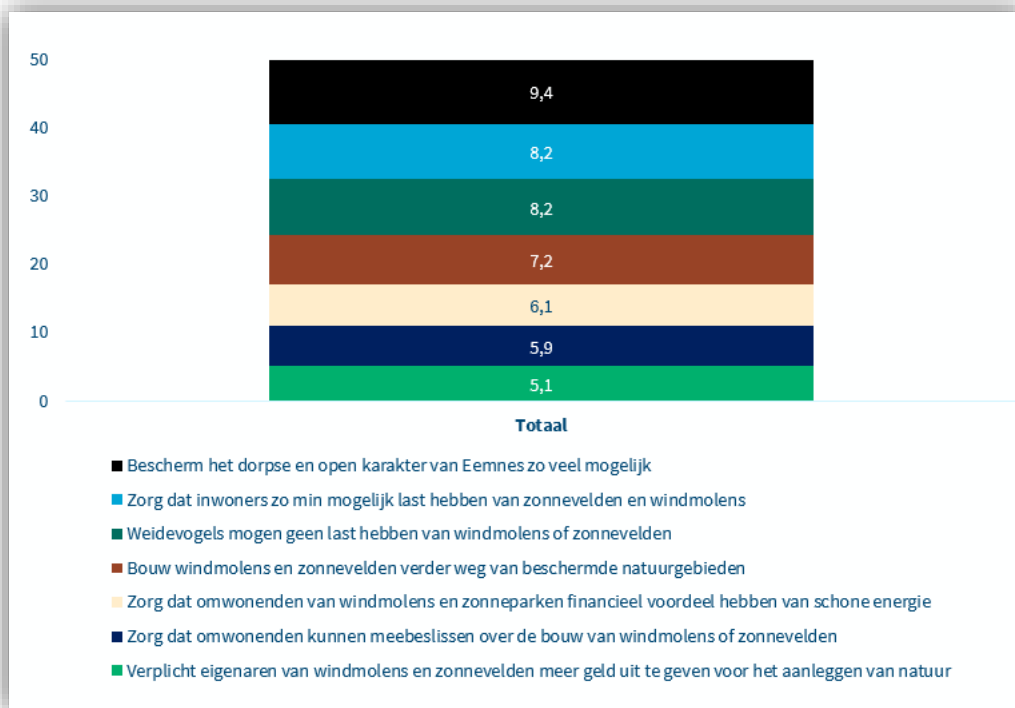
Het is interessant om te zien dat inwoners meer waarde hechten aan de bescherming van weidevogels dan de bescherming van natuurgebieden, waaraan deelnemers gemiddeld 7,2 punten geven.

De opties 'zorg dat omwonenden van windmolens en zonneparken financieel voordeel hebben van schone energie' en 'zorg dat omwonenden kunnen meebeslissen over de bouw van windmolens of zonnevelden' krijgen beide rond 6 punten van deelnemers en scoren daarmee matig.

De optie 'verplicht eigenaren van windmolens en zonnevelden meer geld uit te geven voor het aanleggen van natuur' scoort met gemiddeld 5,1 punten het laagst van alle randvoorwaarden.

¹ Hierbij hebben we de volgende kenmerken opgenomen: opleiding, leeftijd, gender, woonlocatie, mening over klimaatverandering, zorgen over klimaatverandering, mening over het ambitieniveau van de gemeente

Figuur 3.2 Gemiddelde verdeling van de 50 punten over de 7 randvoorwaarden.

Figuur 3.3 laat de resultaten zien van de Latente Klasse Cluster Analyse (LKCA) van deze keuzetaak. Met de LKCA clusteren we deelnemers die voornamelijk dezelfde antwoorden geven in een PWE. De methode houdt ook rekening met welke kenmerken verschil in keuzegedrag tussen deelnemers verklaren. We hebben alle relevante kenmerken meegenomen in de analyse (opleiding, leeftijd, gender, woonlocatie, mening over klimaatverandering, zorgen over klimaatverandering, mening over het doel van de gemeente). Kenmerken die een significante invloed hebben op het keuzegedrag in deze PWE-keuzetaak zijn: leeftijd en zorgen over klimaatverandering. De overige kenmerken hebben geen significante invloed op het keuzegedrag van de deelnemers. Aan de hand van de LKCA kunnen we vier groepen deelnemers onderscheiden.

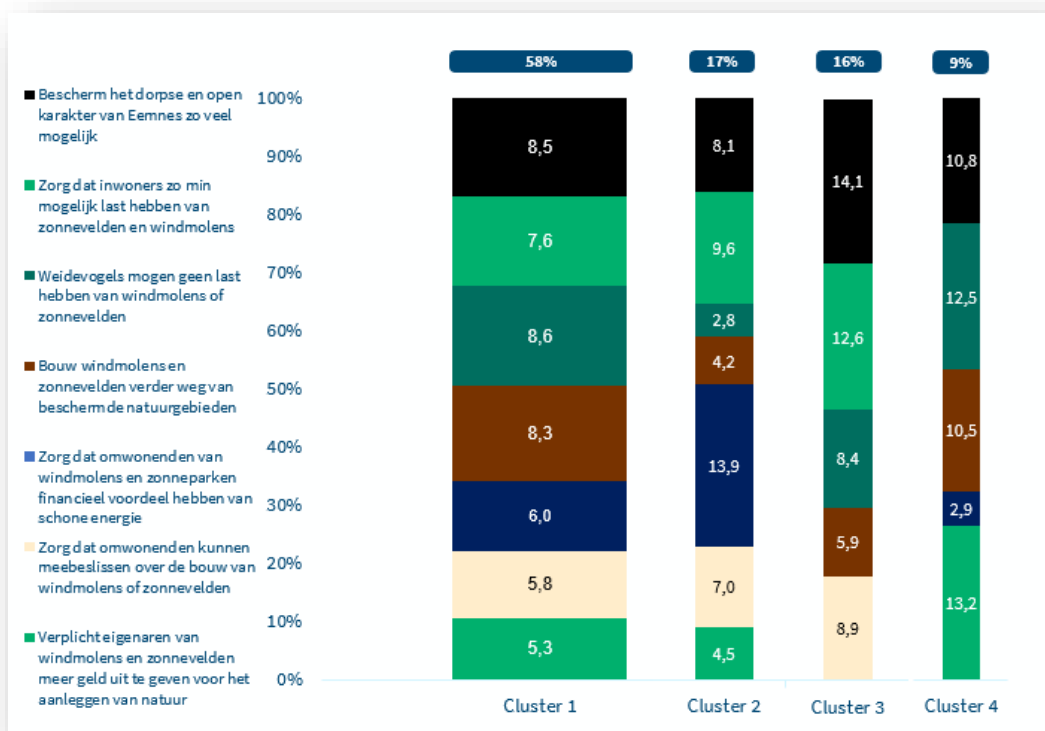
Groep 1 (58% van de deelnemers) vindt gemiddeld alle waarden belangrijk, maar het dorpse karakter en weidevogels beschermen net wat meer. De keuzes van deze groep komen overeen met het gemiddelde van de hele steekproef in figuur 3-2.

Groep 2 (17% van de deelnemers) vindt het belangrijk dat zodat inwoners zo min mogelijk overlast ervaren en kunnen meeprofiten van de opbrengsten van schone energie. Deze groep vindt het beschermen van natuurgebieden en weidevogels onbelangrijk.

Groep 3 (16% van de deelnemers) vindt het behouden van het karakter van Eemnes en het voorkomen van overlast zeer belangrijk. Deze groep hecht minder waarde aan het beschermen van natuur. Mensen in deze groep maken zich relatief minder zorgen over klimaatverandering

Groep 4 (9%) vindt alles dat met natuur en het dorpse/open karakter van Eemnes te maken heeft belangrijk. Dat bewoners kunnen meebeslissen of meeprofiten van de opbrengsten vindt deze groep onbelangrijk. Deze groep maakt zich relatief veel zorgen om klimaatverandering.

Figuur 3.3 Uitkomsten van de Latente Klassen Cluster Analyse (LKCA)

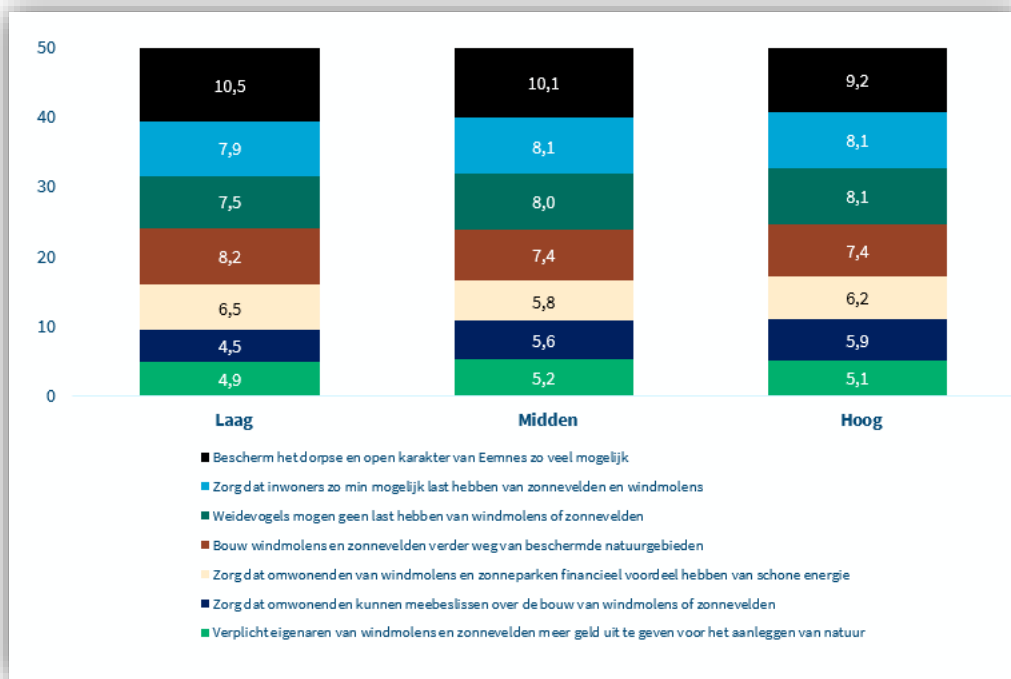
Verschillen tussen opleidingsniveaus

Figuur 3.5 laat de gemiddelde puntentoekenning zien, uitgesplitst naar opleidingsniveau. Deelnemers met verschillende opleidingsniveaus hebben geen significant verschillende keuzes gemaakt. De prioritering van de randvoorwaarden is voor alle drie de groepen nagenoeg gelijk. Laagopgeleiden geven de bescherming van natuurgebieden gemiddeld meer punten, waarbij dit de tweede prioriteit is. We zien verder enkele kleine verschillen. Meest relevant is het verschil bij 'omwonenden mee laten beslissen', dat gemiddeld 1,4 punten hoger scoort bij hoogopgeleiden dan bij laagopgeleiden.

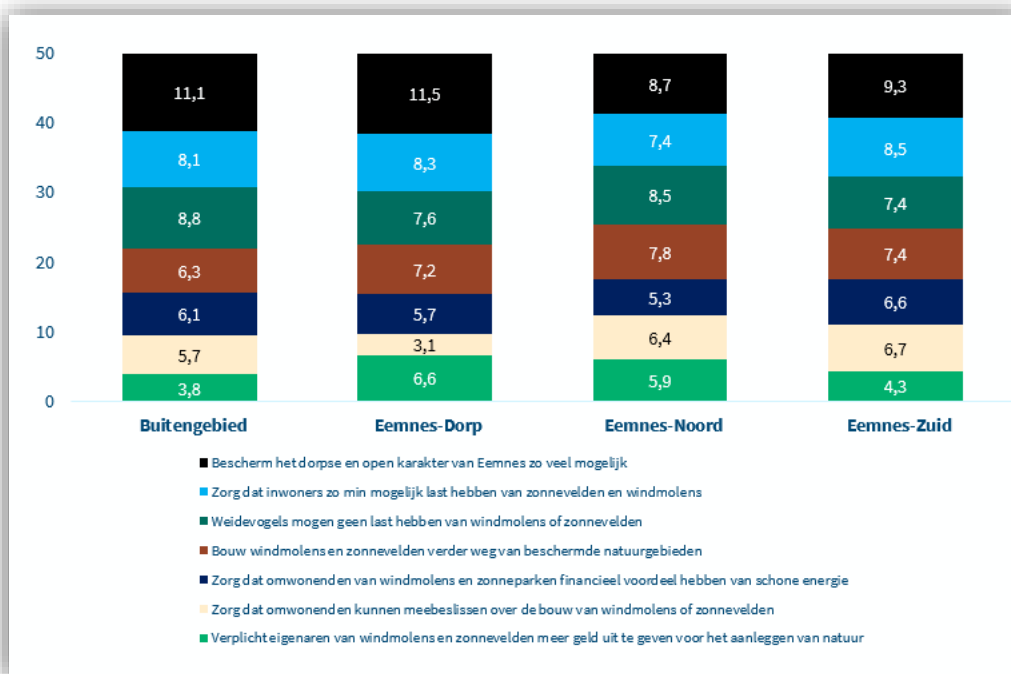
Verschillen tussen gebieden

Figuur 3.6 laat de gemiddelde puntentoekenning zien uitgesplitst naar gebied. Van alle deelnemers hechten inwoners uit het Buitengebied en Eemnes-Dorp het meeste waarden aan het beschermen van het open en dorpse karakter. Inwoners uit het Buitengebied en Eemnes-Noord hechten relatief meer waarde aan weidevogels beschermen. Zorgen dat inwoners zo min mogelijk overlast ervaren wordt door deelnemers uit alle gebieden ongeveer even belangrijk gevonden (minder dan 1 punt verschil).

Figuur 3.5 Gemiddelde puntentoekenning uitgesplitst naar opleidingsniveau.

Figuur 3.6 Gemiddelde puntentoekenning uitgesplitst naar gebied.

4. Kwalitatieve resultaten

4.1. Keuzetaak 1: Welke dingen moeten we in Eemnes doen voor de energietransitie?

In de reacties die deelnemers konden invullen als onderbouwing voor hun keuzes bij de eerste keuzetaak zit veel overeenstemming. Veel mensen snappen dat er maatregelen genomen moeten worden voor de energietransitie, maar het soort maatregelen en de manieren waarop dit gebeurt maken erg veel uit. Over het algemeen gaat de voorkeur van inwoners uit naar maatregelen die (in hun ogen) efficiënt zijn, relatief weinig overlast veroorzaken en weinig (visuele) impact hebben op de dichtbijgelegen natuur en het landschap. Daarnaast vinden veel deelnemers het belangrijk dat inwoners hun eigen keuzes kunnen maken en niet tot maatregelen worden gedwongen die ingrijpen in hun persoonlijke leven, zoals het verplicht aanleggen van zonnepanelen of een warmtepomp. Op basis van de reacties van deelnemers hebben we over elk maatregel vragen geformuleerd die het burgerforum kunnen helpen om de ideeën, voorkeuren en input van deelnemers verder uit te werken.

Bedrijfsgebouwen en woningen beter isoleren

Veel inwoners van Eemnes zien isolatie van gebouwen als een goede en relatief laagdrempelige manier om energie te besparen. Veel deelnemers wijzen erop dat bespaarde energie niet hoeft te worden opgewekt. Veel zien isolatie als de meest efficiënte manier om energie te besparen en een logische eerste stap in de energietransitie.

“Minder energie verbruiken is altijd goed. Energie die niet verbruikt wordt hoeft ook niet opgewekt te worden”

“Maximaal isoleren is de snel, effectief en haalbaar.”

“Isoleren is altijd de eerste en belangrijkste stap om ervoor te zorgen dat je minder energie nodig hebt. Energie verduurzamen en energie besparen moeten hand in hand gaan (het mes moet aan 2 kanten snijden). Bovendien zijn de kosten van isoleren vaak minder dan die van bijvoorbeeld warmtepompen”

“Verminderen weglekken warmte”

“De eerste stap moet het tegengaan van het verlies van kostbare energie zijn. Alle inspanningen en kosten voor het opwekken kunnen dan achterwege blijven”

“Isoleren beperkt het energie gebruik, dus zelfs onafhankelijk of je "oude" of verantwoorde energie gebruikt”

“Isoleren is stap één in het traject energiebesparing.”

Deelnemers wijzen er ook op dat isoleren een weinig ingrijpende maatregel is voor zowel individuen als de Eemnesse omgeving.

“Isolatie is een relatief simpele manier van het voorkomen van energieverstopping. Er is weinig high tech interventie nodig.”

“Relatief overzichtelijk en schaalbaar uit te voeren.”

“Alles wat je niet verstookt door beter isoleren is meegenomen. Een goed geïsoleerd huis levert veel comfort op en scheelt in de stookkosten.”

“Heeft veel impact en het landschap blijft gespaard. Monumenten uitgezonderd”

“Relatief kleine investering wat veel oplevert”

Deelnemers vinden wel dat er subsidie voor isolatie moet worden verstrekt, voornamelijk omdat ze bang zijn dat sommige mensen het zelf niet kunnen betalen. Daarnaast vinden sommige deelnemers ook niet dat isolatie verplicht moet zijn (met name voor woningen).

“Eigen verantwoordelijkheid nemen, maar wel subsidie tegenover stellen”

“Wat voor mensen haalbaar. Kleine beetjes helpen. Maar van bedrijven mogen we ook wel wat verwachten.”

“Relatief simpel en noodzakelijk. Ook noodzakelijk betere subsidie's voor sociaal zwakkere. Bijdrage op draagkracht en niet op de OZB van Jan Modaal zoals het nu is.”

“Gemeente dient dit te stimuleren, maar inwoner dient dit zelf te beslissen”

Op basis van de input van deelnemers over de isolatie van gebouwen hebben we de volgende vragen voor het burgerforum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- Hoe moet de gemeente het isoleren van woningen en gebouwen stimuleren? Wat doet de gemeente en wat doen huiseigenaren zelf?
- Voor welke doeleinden kan de gemeente de (beperkte) subsidies voor de duurzame energie het beste inzetten?

Zonnepanelen op gebouwen en woningen stimuleren

Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat inwoners ook wat betreft zonnepanelen op daken weinig obstakels zien. Veel deelnemers wijzen op het onbenutte potentieel van ruimte voor energieopwekking dat de Eemnesse daken vormen. Ook zien mensen het als een relatief weinig ingrijpende manier van energieopwekking.

“Zon is de goedkoopste en minst ingrijpende energiebron.”

“Dit heeft geen negatieve invloed op het landschap”

“Ieder dak/parkeerplaats dat benut kan worden voor opwek zou ingezet moeten worden de opwek capaciteit zou meer moeten zijn dan de vraag. Liever capaciteit die op zonnige dagen niet gebruikt wordt dan dat er CO2 genererende energie moet worden gebruikt op momenten dat het minder zonnig is. Voor de dag nacht verschillen dient er lokale opslag te komen om dit op te vangen.”

“Geen zonnepanelen in openbare ruimtes maar op daken”

“Op de daken is genoeg ruimte en dan blijven de weilanden gewoon hetzelfde”

“Laaghangend fruit”

“Alle daken waar mogelijk benutten met zonnepanelen. Ze liggen er anders nutteloos bij.”

“Heel veel lege daken, zonde van de ruimte, liever zonnepanelen op elk dak ipv in weilanden”

Daarnaast schrijven deelnemers ook dat zonnepanelen op daken een goede manier is om inwoners zelf (relatief) goedkope stroom op te laten wekken, waardoor ze zelfstandiger worden en (op termijn) goedkoper uit zijn.

“Zelf stroom opwekken doen wij al jaren en scheelt in de kosten”

“Maak veel meer gebruik maken van wat de natuur ons biedt: zonne- en windenergie. Ontvangst is gratis!”

“Bovendien zorgt dit voor eigenaarschap op individueel niveau”

Deelnemers hebben wel zorgen over de beschikbaarheid van het energienet. Mensen noemen accu's en batterijen hiervoor als mogelijke oplossingen.

“Prima, hebben we nu al. Overheid moet zelf orde op zaken stellen qua net qua netwerk capaciteit.”

“Vanzelfsprekend. Bij mij zeer effectief. Nu nog de opslag van energie. Wijkopslag creëren”

“Top, zolang het veilig kan en het netwerk het aan kan.”

“Het netwerk moet het bij kunnen benen maar verder heeft het geen nadelen.”

“Prima oplossing. Graag wel in combinatie met betaalbare batterijen voor opslag.”

Ten slotte vinden deelnemers niet dat zonnepanelen een verplichting zouden moeten zijn en dat de overheid het betaalbaar moet houden voor inwoners.

“Prima stimuleren, maar niet verplichten”

“Dit is een goed plan, gesubsidieerd door de overheid. Kan dit veel schelen!”

“Dit moet zeker gedaan worden, maar vooral door de bewoners / eigenaren zelf. Gemeente kan het wel stimuleren”

“Dit moet ook financieel wel haalbaar zijn voor de bewoners.”

Op basis van de ideeën en input van de deelnemers over zonnepanelen op de daken van woningen en bedrijfsgebouwen hebben we de volgende vragen voor het burger forum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- Wat kan de gemeente doen om zonnepanelen op daken te stimuleren als het niet genoeg van zelf gebeurt?
- Wat is een eerlijke verdeling van de kosten voor zonnepanelen op daken?

Woningen van het gas af en aansluiten op een eigen warmtepomp

Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat inwoners van Eemnes vinden dat warmtepompen goede alternatieven zouden kunnen zijn van het verwarmen van woningen met gas, ook al zien mensen wel obstakels voor het grootschalig inzetten van warmtepompen. Mensen zien warmtepompen als een duurzame manier van verwarmen.

“We zullen uiteindelijk van het gas af moeten, dus gebruik de aarde warmte die duurzaam is.”

“Zo zorg je dat er minder gas verbruik is. En investeren kost geld, maar is wel belangrijk”

“Dit is de toekomst en zorgt dat iedereen bij draagt”

“Gasloos heeft sowieso de toekomst. Hoe je dit vanuit de politiek stimuleert, weet ik niet goed.”

Veel deelnemers noemen verschillende obstakels voor warmtepompen, zoals dat niet alle woningen geschikt zijn (met name oude woningen), hoge (aansluitings)kosten, dat warmtepompen veel energie gebruiken en herrie maken.

“Een warmtepomp verbruikt ook stroom waar kolen voor worden verbrand”

“Veel woningen zijn niet geschikt voor een warmtepomp, of de pomp geeft geluidsoverlast. Het kan een te grote investering zijn.”

“Maar wat als je een kleine woning hebt en er geen eens ruimte is voor een warmtepomp.”

“Kosten / opbrengst is nog steeds ongeloofwaardig. Uitsluitend toepadbaar bij nieuwe en op een pomp voorbereide huizen.”

“Niet doen, oudere panden zullen ook na isolatie maatregelen tegen aanvaardbare kosten niet geschikt zijn voor volledige verwarming d.m.v. een warmte pomp. Hybride oplossingen wel toepassen als dat noodzakelijk is”

“Veel te duur voor de meeste inwoners”

Ook wat betreft warmtepompen vinden deelnemers dat inwoners vooral moeten worden gestimuleerd en (financieel) geholpen, niet gedwongen.

“Zoveel mogelijk stimuleren maar is niet altijd de beste oplossing”

“Na het isoleren ga je een stap verder en ligt de focus op schoner verwarmen. Kan mogelijk niet overal of 100% een andere oplossing.. Maar het draait om mindset en je verantwoordelijkheid nemen voor de volgende generatie”

“Als dit financieel haalbaar is voor de woningeigenaar. Anders hulp van gemeente/ subsidie”

“Mensen mogen eigen keuzes maken”

Op basis van de zorgen en input van de deelnemers over het aansluiten van woningen aan individuele warmtepompen of een gezamenlijk warmtenet hebben we de volgende vragen voor het burger forum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- Onder welke voorwaarden moet de gemeente het aansluiten van woningen aan individuele warmtepompen stimuleren?
- Hoe gaan we om met de hoge kosten die het aansluiten van woningen aan individuele warmtepompen voor inwoners opleveren?

Woningen van het gas af en aansluiten op een grootschalig gezamenlijk warmtenet

Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat inwoners van Eemnes vooral veel twijfels hebben over een gezamenlijk warmtenet en nog veel obstakels zien voor de aanleg hiervan. Wel zien mensen het voordeel in van een gezamenlijke aanpak ten opzichte van een individuele.

“Goede collectieve oplossing”

“Collectief bereik je meer, ook voor mensen die minder kunnen meekomen en anders achterblijven op de energie markt”

“Samen blijft toch de uitdaging.”

Als mogelijke moeilijkheden voor het aansluiten van een grootschalig gezamenlijk warmtenet noemen mensen de hoge (aansluitings)kosten en het ongeschikt zijn van sommige (oude) woningen. Daarnaast schrijven deelnemers dat ze nog maar weinig over warmtenetten weten om dit goed in te kunnen schatten.

“Dit klinkt alsof het veel geld kost, en als je huizen niet eerst isoleert, verdwijnt die warmte weer.”

“Ik geloof hier niet in, zitten we vast aan 1 leverancier. De kosten zijn voor de lage woning dichtheid in Eemnes te hoog.”

“Eerst onderzoeken wat de kosten zijn. Lage kosten! Direct doen en direct effect.”

“Kan niet inschatten of de financiën, werkzaamheden en tijdsbestek voldoende oplevert.”

“lijkt mij een enorme operatie. kost misschien veel meer dan dat het oplevert.”

Ten slotte vinden deelnemers hierover ook dat mensen dit zelf moeten kunnen bepalen.

“Neem, individuele vrijheid voor iedere bewoner houden”

“Geen fan van. Je bent als consument gebonden aan dat net. Vergt ook grote aanpassing aan infrastructuur”

“Ik wil zelf kunnen bepalen”

Op basis van de zorgen en input van de deelnemers over het aansluiten van woningen aan individuele warmtepompen of een gezamenlijk warmtenet hebben we de volgende vragen voor het burger forum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- Hoe moet de gemeente de zorgen van inwoners over het aansluiten aan een gezamenlijk warmtenet ontmoeten?
- Onder welke voorwaarden mag een bedrijf een grootschalig warmtenet aanleggen en beheren in Eemnes?

Extra zonnevelden in het buitengebied

Deelnemers die veel inzetten op extra zonnevelden in het buitengebied noemen als redenen dat deze energiebron effectief en efficiënt is en weinig last veroorzaakt in vergelijking met andere maatregelen. Verder noemt deze groep vaak als argument dat zonnevelden in het buitengebied niet van mensen vragen hun huis aan te passen en dat zonnevelden de landschap niet vervuilen.

“Zonne-energie is relatief goedkoop en verstoren minder het landschap dan windmolens”

“Dit is de beste oplossing!! Dit geeft weinig overlast voor de bewoners en kan goed uitgebreid worden”

“Beste keuze van alle initiatieven. Groot veld aanleggen en daarmee direct de doelstelling halen.”

Aan de andere kant uiten deelnemers ook zorgen over extra zonnevelden en staan sommigen er kritisch tegenover. De grootste zorg van deelnemers betreft de impact van zonnevelden op landbouw en natuur. Inwoners noemen dat extra zonnevelden in het buitengebied minder ruimte voor landbouw en natuur zou betekenen als reden om niet hierop in te zetten.

“Zonde van de mooie natuur in Eemnes. Huidig Zonneveld is toch landschap vervuiling”

“Dit vervuult het prachtige landelijke uitzicht, zonde van deze mooie omgeving”

“Blijf van onze wijdse “schone” polder af.”

“Buitengebied is hier niet voor bedoeld, we hebben al weinig landschap en natuur over in Nederland dat zal de aankomende jaren ook alleen maar minder worden. Laten wij als Eemnes dan proberen om ons best te doen om zo veel mogelijk te behouden”

“Eemnes wordt al helemaal volgebouwd, er blijft geen natuur meer over!”

Deelnemers geven de voorkeur aan eerst inzetten op zonnepanelen op daken, in plaats van in velden. Dit heeft volgens hen minder overlast en impact op de omgeving.

“Er is veel meer wist te behalen door zonnepanelen op alle gebouwen en woningen te plaatsen”

“Zonnepanelen kunnen beter op woningen, daar hoef je buitengebied niet voor op te offeren. Er is nog genoeg ruimte op verschillende grote panden/boerderijen en op de parkeerplaats bij het gemeentehuis !”

“Verschrikkelijk. Landschap weg. Er is zelfs een oude boom voor gekapt bij de snelweg. En we hebben juist groen nodig! Zonnepanelen horen op daken, parkeerplaatsen, etc. Niet op groen”

Veel inwoners die hierop inzetten noemen voorwaarden voor de inzet van deze maatregelen. Deelnemers vinden dat er eerst zoveel mogelijk moet worden ingezet op zon op dak. Daarnaast hebben sommigen zorgen over of het elektriciteitsnet de stroom wel aan zou kunnen.

“Er is veel meer wist te behalen door zonnepanelen op alle gebouwen en woningen te plaatsen”

“Het electriciteitsnet is al overbelast. Eerst dat oplossen voordat dergelijke velden aangelegd worden”

“Zonnepanelen kunnen beter op woningen, daar hoef je buitengebied niet voor op te offeren. Er is nog genoeg ruimte op verschillende grote panden/boerderijen en op de parkeerplaats bij het gemeentehuis !

Gegeven de voorkeuren en voorwaarden die deelnemers over het bouwen van extra zonnenvelden in het buitengebied uiten hebben we de volgende vragen voor het burgerforum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- In hoeverre moet de inzet van de provincie op zonneparken afhangen van de mate waarin er al is ingezet op zonnepanelen op daken?
- Als er extra zonnenvelden komen, hoe kan dan rekening worden gehouden met landbouw en natuur? En hoe zorgen we voor zo min mogelijk (visuele) overlast?

Windmolens in het buitengebied

Deelnemers zien het belang van windmolens in de energietransitie, maar hebben vooral veel zorgen wat betreft de aanleg van windmolens. Deze zorgen gaan met name over visuele vervuiling en dat windmolens schade zouden aanrichten aan de omgeving en natuur.

“Zo lelijk in ons mooie dorp. Als ik vanuit de polder naar Flevoland kijk is dat zo jammer. Als de zon schijnt en ze niet werken is dat nog ergernis ook. Ook voor de vele trekvogels zou dat een ramp zijn.”

“Windmolens in ons prachtige landschap zal mij heel erg storen en gaat ten koste van het prachtige polder landschap. Zoveel mogelijk voorkomen”

“Horizon vervuiling, gaat ten koste van de natuur.”

“Zeer grote vervuiling van het uitzicht, geeft veel overlast! De schaduwen die de windmolens werpen, het geluid en wordt soms gelinkt ook ziek worden. Absoluut niet doen!”

“Ik snap de bezwaren tegen horizonvervuiling wel, maar de klimaatverandering wacht niet.”

“geen mooie natuur verzieken met die nodeloze nutteloze lelijke dure kostbare molens”

Als concrete plek om windmolens (eventueel) neer te zetten stellen sommige deelnemers het knooppunt van de A27 en de A1 voor, maar ook andere plekken worden genoemd.

“Alleen van toepassing wanneer het aan de randen van de gemeente zou zijn en niet langs de A1. We worden al belaagd door alle molens in het Flevoland die ervoor zorgen dat s’ nachts op een internationale luchthaven lijkt.”

“Volgens mij hoeft dat niet en anders in het buitengebied, dichtbij Anna's Hoeve en tuincentrum Overvecht.”

“Misschien in de buurt van krispunt a27/a1 maar niet in eempolders te veld vanwege landschap en weidevogels.”

“Bij het knooppunt is het toch al lelijk, maak het mooier met een windmolen. Mooie reminder aan de schone energie”

“in het knoop punt Eemnes zou het best wel een aantal windmolens mogen komen”

“Aan grens met Eemmeer lijkt mij dit prima mogelijk. Flevopolder staan ze ook al (ook vaak stil)”

Op basis van de zorgen van deelnemers over het bouwen van windmolens hebben we de volgende vragen voor het burgerforum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- Op welk soort locaties en onder welke voorwaarden zijn windmolens acceptabel?
- Hoe kan rekening worden gehouden met landbouw en natuur?

4.2. Keuzetaak 2: Waar moet de gemeente rekening mee houden bij besluiten over zonnevelden en windmolens?

Uit de analyse van de tweede keuzetaak blijkt wederom dat inwoners het belangrijk vinden dat energieopwekking weinig overlast veroorzaakt aan inwoners, natuur en omgeving. De kwalitatieve analyse ondersteunt dat en geeft inzicht in over wat voor overlast inwoners zich zorgen maken en wat zij hierin belangrijk vinden. Hieronder bespreken we de kwalitatieve analyse per mogelijk mee te nemen voorwaarden voor het aanleggen van windmolens en zonnevelden. Voor de voorwaarden die in de kwantitatieve analyse het meest belangrijk bleken hebben we ook hier op basis van de input van deelnemers vragen voor het burgerforum geformuleerd.

Bescherm het dorpse en open karakter van Eemnes zo veel mogelijk

Inwoners uit Eemnes kennen veel waarde toe aan het beschermen van het uiterlijke karakter van Eemnes. Veel deelnemers noemen het bewaren van de polder, de culturele landschap en het dorpse karakter van Eemnes als een belangrijke voorwaarde voor de bouw van windmolens en zonnevelden. Uit de geschreven antwoorden blijkt dat het bij het karakter van Eemnes vooral over de unieke sfeer en uitstraling van het dorp gaat.

“Ik word heel blij van het dorpse en open karakter van Eemnes. Het is de reden om hier te wonen.”

“Het karakter van Eemnes is voor veel Eemnessers een belangrijk punt. Het behoud van dit karakter kan ervoor zorgen dat men coulanter is rondom de energiematregelen.”

“Eemnes moet Eemnes blijven”

“De charme van Eemnes is het dorpse karakter. Ook in de nieuw gebouwde woningen wordt daar duidelijk rekening mee gehouden. We zouden ook geen flats in het dorp bouwen, en dus zou een windmolen ook ver weg van het dorp moeten blijven.”

“Het open karakter is wat ons Eemnes maakt. Dit is waar ik rust vind. Dat moeten we behouden.”

“Het gaat over identiteit van Eemnes; betekent overigens niet dat er niets mogelijk is en alles moet blijven zoals het is; dus passend bij Eemnes”

“Bescherming kwaliteiten van Eemnes waarom mensen in Eemnes zijn gaan wonen.”

Deelnemers geven aan dat dit dorpse karakter samenhangt met de polder, en het visueel open en mooie aanzicht van Eemnes.

“Eemnes is omringt door open polderlandschap. Gebouwen van boven de drie verdiepingen zie je niet/nauwelijks, het hoogste punt is de 800 jaar oude kerktoren (60 meter). Een dergelijk open landschap moet je beschermen en geen windmolens van 100-200 meter hoog bouwen. “

“Waar kan je nog zo ver kijken.”

“Op de Meentweg is de gemeente zeer kritisch op doorzichten over het open gebied. Dit is gezichtsbepalend voor de hele gemeente en moet behouden blijven.”

“Vooral de open polder is van belang en een parel van onze gemeente.”

“Windmolens en zonnevelden zijn heel lelijk in het open landschap.”

“Eemnes moet blijven zoals het is. De polder blijft de polder en de woonkern is er voor de mensen. Er zijn nog genoeg locaties waar windmolens geen belasting op de omgeving hebben.”

“Het karakter en open zicht maakt eemnes. Waarom dit verpesten en je uitzicht over de polder zo kapot maken.”

“Eemnes is een heel mooi landelijk dorp en dat wil ik graag zo houden. Zorgen dat het niet te vol wordt want er komen nu al zoveel woningen bij.”

Op basis van de argumenten van deelnemers voor de bescherming van het open en dorpse karakter van Eemnes hebben we de volgende vragen voor het burgerforum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- Wat zijn de unieke kwaliteiten van Eemnes? Hoe moeten deze worden beschermd?
- Wanneer is Eemnes “te vol”? Wat betekent “te vol”?
- Wanneer zijn windmolens visuele obstakels die open beleving Eemnes verstoren? En wanneer niet?
- Wat zijn de aantrekkelijke zaken die bij een dorp horen? Hoe kunnen deze worden beschermt?
- Hoe kan je zo bouwen/ontwikkelen dat gevoel van ruimte en groen wordt behouden?

Weidevogels mogen geen last hebben van windmolens of zonnevelden

Uit de kwalitatieve data blijkt ook dat inwoners het vogelgebied als belangrijke deel van de Eemnesser identiteit zien. Deelnemers noemen dat het vogelgebied uniek is en daarom zo goed mogelijk beschermd moet worden:

“Een voor West-Europa uniek vogelgebied MOET alle aandacht krijgen die het verdient!”

“Het vogelreservaat in de noordpolder te veld is uniek en verdere achteruitgang van de landelijke weidevogelstand moet zoveel mogelijk voorkomen worden.”

“De eemnesser polder is een van de belangrijkste vogel gebieden in Europa.”

“Unieke karakter weidevogelgebied moet absoluut behouden blijven; verordening Provincie is zelfs nog aangescherpt. Afblijven dus.”

“Eemnes staat bekend op de grote activiteit met de weidevogels. Dit soort beslissingen verpest het werk van alle boeren en de grote naam die Eemnes heeft”

Inwoners vinden het belangrijk dat de weidevogels worden beschermd en dat dat windmolens en zonnevelden dit in gevaar zou kunnen brengen.

“We stoppen niet voor niets zoveel energie in de weidevogels. 1 van de mooiste gebieden in Nederland voor weidevogels”

“Weidevogels mogen niet weggejaagd worden door het geluid. Of tegen de wieken vliegen.”

“Weidevogels hebben het al steeds moeilijker, dus die moeten we beschermen.”

“De weidevogels hebben het al moeilijk genoeg! Niet nog meer vervuiling!”

Deelnemers geven ook aan de natuur in het geheel te willen beschermen.

“Vogels zijn behalve waardevolle dieren (die erg bij Eemnes horen!) ook noodzakelijk voor het overbrengen van zaden. Ook zij, net als de mens en andere diersoorten, hebben een intrinsieke waarde.”

“Niemand mag er hinder van ondervinden, ook mens en dier niet.”

“Dieren en natuur moeten zo min mogelijk benadeeld worden van deze keuzes.”

“Het idee van het bouwen van windmolens is om uiteindelijk onze natuur minder te ontwrichten. Het zou contra-intuïtief zijn om windmolens te bouwen die zelf disproportioneel natuur benadelen.”

Gegeven de argumenten van deelnemers voor de bescherming van het buitengebied en de weidevogels hebben we de volgende vragen voor het burgerforum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- Wat is er kwetsbaar aan het buitengebied? Hoe moet dat worden beschermd?
- Wat maakt het weidevogelgebied uniek? Hoe beschermen we dit?

Zorg dat inwoners zo min mogelijk last hebben van zonnevelden en windmolens

Uit de kwalitatieve data blijkt dat veel inwoners vinden dat het tegengaan van overlast een grote rol moet spelen bij de eventuele bouw van windmolens en zonnevelden. Veel deelnemers vinden dat er helemaal geen overlast mag zijn van windmolens en zonnevelden, of dat overlast zoveel mogelijk moet worden voorkomen.

“Deze maatregelen geven veel overlast: bepalen het uitzicht, werpen storende schaduwen en geluid waar je veel last van kan hebben. Daarnaast heeft dit waarde verlies bij koophuizen tot gevolg”

“Last is een ruim begrip, het voorkomen van last zal onhaalbaar zijn. Overlast moet wel worden voorkomen”

“Ja uiteraard. Mag nooit en te nimmer overlast aan bewoners geven.”

“Inwoners mogen nooit veel last hebben van gemeentelijke veranderingen dus daar moet goed over gepraat worden”

“Dit zal een uitdaging zijn maar hopelijk kan het gerealiseerd worden zonder dat de bewoners er last van hebben.”

Deelnemers noemen geluidsoverlast, visuele overlast, aantasting van woongenot en gezondheidsschade als belangrijkste zorgen wat betreft de bouw van windmolens en zonnevelden.

“De spiegelingen van de panelen en de slagschaduw en geluid van de molens worden als hinderlijk ervaren en uit onderzoek blijkt dat hierdoor gezondheidsschade kan optreden. Wees alert op dit aspect!”

“Woongenot mag er niet onder lijden”

“De windmolens geven best wel heel wat geluid dat als je buiten bent er wel last van hebt en zo als zonnevelden is zonden van als het moois van natuur wat we hier in Eemnes te bieden hebben”

“Houd de omgeving prettig om in te wonen en recreëren.”

“Spiegelingen, windgeruis dienen bewoners geen overlast te geven. De psychische klachten van mensen die in de buurt van windmolens wonen moet het niet worden onderschat. Windmolens kunnen het leven genot om zeep helpen.”

“Lelijk. Buiten het zicht plaatsen van dorpen”

Ten slotte denken deelnemers ook dat het beperken van overlast bij inwoners een manier kan zijn om draagvlak te creëren voor het bouwen van windmolens en zonnevelden.

“Vermindering van overlast maakt het overgangsproces gemakkelijker.”

“Om gezeur te voorkomen en draagvlak te krijgen”

Gegeven de zorgen van deelnemers over mogelijke overlast hebben we de volgende vragen voor het burgerforum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- Hoe houdt je rekening met overlast?
- Hoe ga je om met geluidsoverlast? Keihard voorkomen of juist koppelen met bestaande geluidsbronnen?

Bouw windmolens en zonnevelden verder weg van beschermde natuurgebieden

Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat veel inwoners het beschermen van de natuur belangrijk vinden. Voor veel deelnemers is dit een principieel punt. Mensen noemen de schoonheid van de (Eemnesse) natuur en de belaste staat van de natuur als redenen hiervoor.

“Als het dan toch moet bescherm de natuur zo veel mogelijk”

“Mee eens want de natuur is zo mooi en moet behouden worden en niet uit het eemneser beeld verdwijnen.”

“Natuurgebieden moeten onaangetast blijven en een vrije ruimte zijn voor flora en fauna. Windmolens en zonnevelden zouden daar niet bij helpen en moeten dus ver weg van de natuurgebieden blijven.”

“Dat vind ik belangrijk, je kunt de regels niet streng genoeg maken.”

“Het idee van het bouwen van windmolens is om uiteindelijk onze natuur minder te ontwrichten. Het zou contra-intuïtief zijn om windmolens en zonneparken op locaties te bouwen waar die zelf disproportioneel natuur benadelen.”

“Dieren mogen niet de dupe zijn, en de natuur is ook bedoeld voor rust. Ik zit niet te wachten op zon onding tijdens een wandeling.”

Deelnemers noemen ook vaak het specifiek beschermen van dieren en de beschermde status van de Eemnesse natuur.

“Beschermd is niet voor niks beschermd.”

“Windmolens zijn faunakillers, roofvogels worden gedood die belangrijk zijn voor het ecosysteem en moeten bespaard blijven.”

“beschermde gebieden ook veilig voor de dieren”

“Beschermingsniveau moet gewaarborgd blijven.”

Zorg dat omwonenden van windmolens en zonneparken financieel voordeel hebben van schone energie

Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat inwoners vooral denken dat dit vooral zou zorgen voor een betere verdeling van kosten en baten van de energietransitie. Veel mensen denken dat dit het draagvlak zou versterken omdat mensen iets voor hun (over)last terugkrijgen.

“Dat helpt mensen in hun keuze”

“beetje steun bij lastige keuzes, duwtje in de rug voor de bezwaarmakers”

“Belangrijk dat economie en duurzaamheid samen gaan. Beter voor de acceptatie.”

“Ik denk dat dit kan helpen om meer acceptatie/bereidwilligheid van omwonenden te krijgen.”

“Moet. Dan zijn de mensen ook blij”

“Dat blijkt op vele plaatsen te werken om acceptatie makkelijker te maken. Het is een compensatie voor de wijziging van hun omgeving.”

Deelnemers noemen ook dat ze financieel voordeel voor omwonenden een eerlijke compensatie zouden vinden voor (over)last van windmolens en zonnevelden. Veel mensen noemen concrete overlast (zoals geluidsoverlast) als eerlijke reden om financiële voordelen te krijgen, terwijl anderen het juist eerlijk zouden vinden als heel Eemnes financieel voordeel zou krijgen voor de lasten die als dorp gedragen zouden worden.

“Samen betalen, samen profiteren”

“Als je er niet over klaagt dan mag je daar zeker voor beloond/gecompenseerd worden”

“Waar de lasten zijn zullen ook de lusten vallen en niet bij investeerders die ergens anders wonen van de verkregen opbrengsten en subsidies.”

“Heb je er last van dan hoort daar iets tegenover te staan.”

“Niet zozeer omwonenden maar gehele Eemnesser gemeenschap; geen doelgroepen daarbinnen benoemen en zeker de landeigenaren geen bevoordeling. Fouten uit recente verleden niet opnieuw maken.”

“Als het in Eemnes wordt opgewekt vind ik ook dat we als inwoners ook voordeel ervan moeten hebben.”

“windmolens kunnen leiden tot wat overlast. Kan men omwonenden wat voor compenseren Geldt wat mij betreft minder voor zonnevelden”

“Als je er meer last van hebt mag je ook meer profiteren”

Gegeven de zorgen van deelnemers over mogelijke overlast en hun input over een eerlijke verdeling van de lusten van windmolens hebben we de volgende vragen voor het burgerforum geformuleerd.

Vragen voor het burgerforum

- Windenergie levert ook wat op. Waaraan willen we dat besteden? Wat willen we hiervoor terugkrijgen? En hoe willen dat verdelen?

Zorg dat omwonenden kunnen meebeslissen over de bouw van windmolens of zonnevelden

Uit de kwalitatieve data blijkt dat inwoners betrokkenheid en inspraak bij beslissingen van de gemeente een goed idee vinden. Veel mensen denken dat hiermee het draagvlak van beslissingen groter wordt.

“Als het in je achtertuin gebeurt, is het altijd goed om mee te kunnen praten, daar voorkom je een hoop gedoe mee.”

“Vermeid bij hen het gevoel van “ze doen toch maar wat ze zelf willen...”.”

“Niet noodzakelijk, maar wel wenselijk om weerstand te verminderen”

“Inspraak zorgt voor een beter draagvlak. Het is belangrijk dat de gemeente de burger serieus neemt, en andersom. Anderzijds moet besluitvorming ook weer niet te erg worden vertraagd.”

“Inspraak geeft de burger controle. Het bevordert het draagvlak als je geen willekeurige pion voor de overheid vent.”

Veel andere deelnemers vinden inspraak principieel belangrijk of een vereiste, vooral als het gaat om mensen die direct getroffen zouden worden door de aanbouw van een windmolen of zonneveld.

“Iedereen wil duurzaamheid, maar niemand wil het in zijn achtertuin. Deze mensen hebben het recht om nee te beslissen als het wel in hun achtertuin gebouwd wordt.”

“Geen windmolen naast iemands huis, zonder overleg”

“Dit vind ik ook een goed idee; zij zullen er 20 of 25 jaar tegen aan kijken/last van hebben.”

“We leven immers in een democratie”

Andere deelnemers zijn wel positief over inspraak, maar wijzen er ook op dat inspraak van burgers tot onwenselijke vertraging en inefficiëntie kan leiden.

“Laat bewoners mee denken en mee praten, maar hak als gemeente de knopen door. Als het erop aankomt wil niemand een windmolen dicht bij huis (not in my backyard).”

“Niet teveel laten meebeslissen. Dat wordt besluitvorming traag en stroperig.”

“Ik vind inspraak en overleg heel belangrijk, maar er moeten wel besluiten genomen kunnen worden en je kunt nooit iedereen 100%tevreden stellen.”

“Teveel meebeslissen vertraagt. Er is al gekozen voor een gemeenteraad.”

Verplicht eigenaren van windmolens en zonnevelden meer geld uit te geven voor het aanleggen van natuur

Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat veel inwoners de natuur belangrijk vinden. Veel deelnemers noemen dat als reden om eigenaren van windmolens en zonnevelden geld te laten uitgeven om natuur aan te leggen.

“Hoe meer natuur, hoe beter.”

“Ik ken de regels voor windmolens en zonnevelden niet, maar vooral zonnevelden nemen ruimte in beslag, waar dus minder ruimte is voor 'wilde' natuur. Toch dacht ik dat er ook een idee bestond om schapen onder zonnevelden te laten grazen? Nou ja, natuur vind ik belangrijk, dus als het ene ten koste gaat van het andere, dan zeker meer natuur aanleggen.”

“Zodat het aandeel van de natuur in stand wordt gehouden.”

“Om ook de biodiversiteit te kunnen verbeteren zou dit in het kader van duurzaamheid en biodiversiteit mooi samen kunnen vallen.”

Veel deelnemers zien zo'n financiële verplichting als een goede compensatie voor de schade die de natuur zou leiden door de aanleg van windmolens en zonnevelden.

“Wij hebben de natuur verziekt, laat de natuur nu niet betalen voor herstel.”

“Eigenaren beogen winst te maken. Het is terecht dat wat er van bestaande natuur en natuurbeleving wordt afgesnoept ook wordt gecompenseerd.”

“Windmolens plaatsen kan ten kosten gaan van natuur. Ter compensatie hiervan.”

“De ruimte die wordt benut voor zonnevelden en windmolens zal qua groenwaarde zeer beperkt zijn. Dus gezond om er iets van waarde voor terug te verwachten voor de natuur.”

Veel andere deelnemers vinden het eerlijk als eigenaren van windmolens en zonnevelden iets terug doen voor de overlast die zij veroorzaken, aan het dorp of aan de natuur, en waar zij zelf financiële voordelen van hebben.

“Eigenaren hebben financieel voordeel en dien daarom te dragen aan het algemeen belang”

“De vervuiler betaald. In dit geval de overlastgever.”

“Ongetwijfeld wordt er een windmolen of zonneveld doorgedrukt. Dan is het niet eerlijk dat de eigenaren er wel de luste van hebben. Laat ze 25% van de investering investeren in natuur en de gemeente”

“Dat is een morele verplichting, vind ik! Ze verdienen er genoeg aan.”

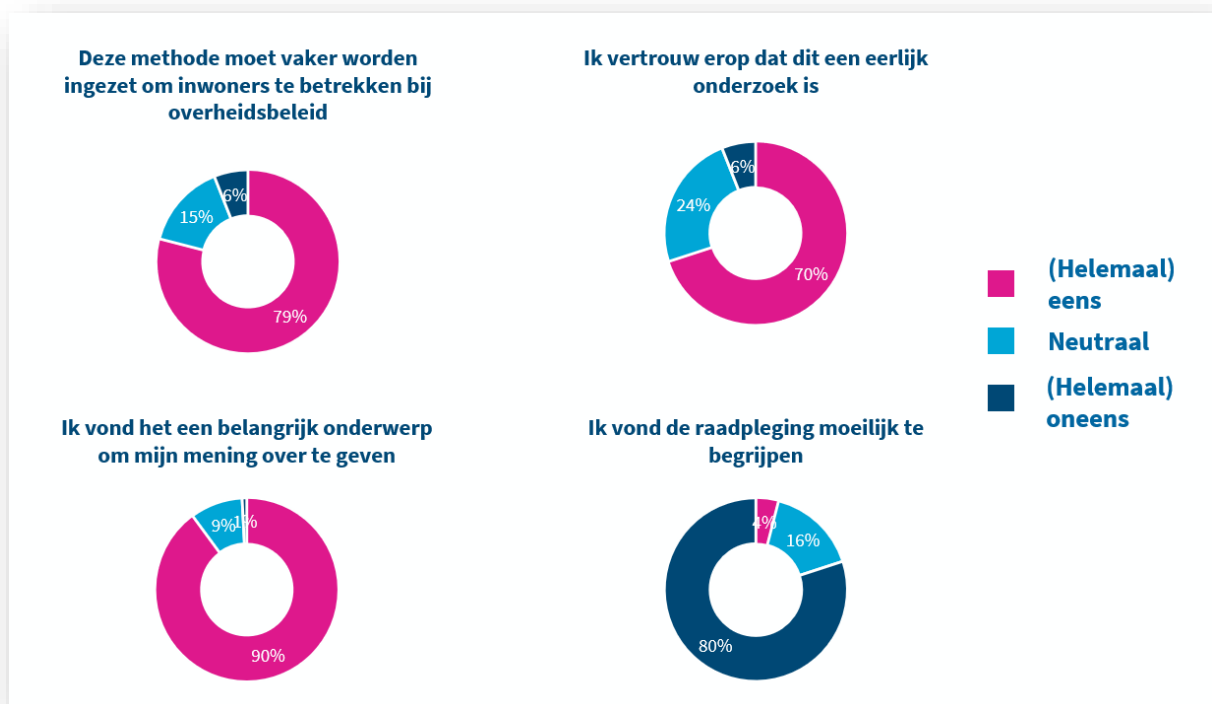
“Ze verdienen er best aan dus deze verplichtingen voor meer natuur zijn niet zo erg”

5. Ervaring van de deelnemers

Aan het einde van de raadpleging hebben we deelnemers een aantal vragen over de raadpleging gesteld. Figuur 5-1 laat zien dat het merendeel van de deelnemers positief is over de raadpleging: 79% vindt dat deze methode vaker moet worden ingezet om inwoners te betrekken en 90% vond het een belangrijk onderwerp om over mee te praten. Ook geeft 80% aan dat de raadpleging niet moeilijk te begrijpen was.

We hebben deelnemers ook gevraagd een cijfer te geven aan de raadpleging. Het gemiddelde rapportcijfer is een 7,0 en 93% van de deelnemers geeft de raadpleging een voldoende.

Figuur 5.1 Hoe hebben deelnemers de raadpleging ervaren?

POPULYTICS

What would you do?